Anul II, Nr. 9 Joi 16 Ianuarie 1936

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Sfarmă-piatră

Director: Al. Gregorian Redacția și Administrația: Str. Agricultori, 45. — S. IV Telefon 3.76.05

LA HANUL MASONIC AL ANCUȚEI

CÎRCIUMARUL MIHAIL SADOVEANU

Lei 6

Impotriva oportuniștilor

Naționalismul cere o doctrină, un program și o acțiune organizată. Doctrina e sistematizarea ideilor despre națiune considerată în perspectiva misiunii sale istorice. Programul decurge din doctrină și conține măsurile ce trebuiesc luate în vederea conservării națiunii și a desăvârșirii ei pentru a o face capabilă de înnalta misiune istorică ce i se atribuie. Acțiunea organizată tinde la crearea forțelor practice pentru a realiza programul. Intre doctrină, program și acțiune organizată există o legătură organică pe care o dă nu numai logica intrinsecă a lucrurilor, dar și credința fanatică în rațiunea de a fi a lucrurilor acestora. Căci naționalismul e o credință aproape religioasă, dacă nu chiar credința religioasă însăși. Fiindcă, vorbind de misiunea unei națiuni, această idee de misiune implică însăși concepția religioasă în ea. Nu există misiune adevărată decât dacă o concepem ca venind dela Dumnezeu.

Prin urmare, naționalismul pretinde credința în doctrină și în îndreptățirea ei, credința în program și în necesitatea lui, credința în acțiune și posibilitatea ei de a realiza programul.

Doctrina naționalistă nu este și nu poate să fie opera unui singur om, fiindcă ea e însăși lamura, esența sau sinteza întregei cugetări românești. Doctrina naționalistă e un patrimoniu sporit de fiecare cap gânditor în care națiunea se recunoaște exprimată autentic. Când zicem doctrină naționalistă, ne gândim în acelaș timp la cronicari, la Eliade-Rădulescu, la Bălcescu și Russo, la Kogălniceanu și Alexandri, la Eminescu și la N. Iorga, (cel care a fost pe când era el însuș), la Simion Bărnuțiu și la A. C. Cuza, la N. C. Paulescu, la G. Coșbuc și Octavian Goga, și la toți gânditorii și scriitorii cari au contribuit cu ceva la sporirea acestei doctrine și în cari națiunea s'a recunoscut ca în exemplarele ei reprezentative.

Programul tras din acest patrimoniu doctrinal poate să fie formulat de un om sau de mai mulți. Dar condiția esențială a acestui program este ca el să fie conform cu doctrina și corespunzător legilor de conservare și de perfecționare a națiunii. Precum nu există decât o doctrină naționalistă, tot astfel nu poate exista decât un singur program naționalist autentic.

Cine pretinde că are alt program naționalist decât acela care decurge din doctrina lui integrală, are de fapt o jumătate, un sfert sau numai o părticică de program. Dar naționalismul adevărat nu poate lucra cu jumătăți sau cu sferturi de măsură. Aceasta ar însemna o trădare a doctrinei și, deci, o trădare a națiunii însăși.

Acțiunea de organizare naționalistă, la rândul ei, trebue să aibă în vedere programul integral și momentul prielnic realizării lui. Aici naționaliștii noștri se deosebesc unii de alții. Cei cari sânt foarte tineri cred că n'a venit momentul realizării fiindcă judecă după tinerețea lor. Cei cari sânt mai maturi ca vârstă și ca experiență cred, dimpotrivă, că momentul potrivit e acum. Intr'o măsură, au dreptate și unii și alții. Dar nu trebuie pierdut din vedere că momentul realizării naționaliste se crează. El atârnă de împrejurările externe și de voința internă a acțiunii de organizare.

Considerând împrejurările externe actuale, vom spune că ele sânt favorabile ca niciodată naționalismului. A fost o epocă în care Europa era dominată de obsesia masono-democratică. In această vreme nu se putea vorbi la noi de realizarea imediată a programului naționalist. Atunci prețuia foarte mult doctrina, prețuia tot atât programul, dar ele nu păreau actuale ca moment politic de realizare. Acțiunea naționalistă din acel timp nu putea aduna în jurul ei un număr mare de aderenți, fiindcă atmosfera generală europeană era neprielnică ideii naționaliste. Astăzi însă atmosfera e total schimbată. Constituirea statului fascist în Italia și a statului național-socialist în Germania, precum și tendințele tot mai puternice din fiecare țară, alcătuiesc un moment extraordinar de prielnic realizării naționalismului românesc. Niciodată împrejurările externe nu ne-au dat un stimulent mai puternic decât azi. A pierde sau a amâna un asemenea moment însemnează a da de bunăvoie câștig de cauză curentelor contrare naționalismului. Naționaliștii noștri sânt, deci, responsabili în fața istoriei de înțelegerea sau neînțelegerea marelui moment extern.

Astfel intră în joc voința noastră de a creea momentul românesc prielnic realizării naționalismului integral. Câtă dreptate avem când afirmăm că împrejurările europene influențează mișcarea naționalistă autohtonă, se vede din numărul imens de aderenți ce se înghesuie în rândurile naționalismului, lucru necunoscut până mai deunăzi. Lumea s'a convins, fie și numai în mod vag și subconștient, că epocă noastră este epoca naționalismului.

Tocmai în acest fenomen stă și bucuria și primejdia. Fiindcă românul e oportunist din fire în sensul cel mai meschin al cuvântului. Democrația l-a educat pentru o politică de beneficii câștigate prin club și cu mijloace ușoare, dacă nu deadreptul neoneste. Oportuniștii văzând că steaua democrației apune, iar luceafărul naționalismului apare la orizont, sânt gata să facă salturi mortale dela o extremă la alta. Că salturile acestea ar putea fi mortale pentru ei, e o chestiune ce ne interesează mai puțin. Dar ele pot fi mortale pentru naționalism și aceasta ne interesează în cel mai înnalt grad. Am văzut de curând în figuri de saltimbanci de la o extremă la alta pe d. Ștefan Tătărăscu și pe d. Jenică Atanasiu. Tătărăști de aceștia și Atanasii de aceeași teapă sânt mulți. Oportunismul lor scârnav și revoltător amenință din zi în zi să desfigureze caracterul autentic al acțiunii naționaliste. Căci nu e vorba în asemenea cazuri de o convertire la doctrină și la program, ci e vorba de un simplu calcul de precupeți politici ambulanți cari, scontând beneficii apropiate, trec dela o extremă la alta ca dintr'o cârciumă mai proastă într'o cârciumă mai bună pentru a bea adâlmașul viitoarelor afaceri.

Spectacolele acestea îngrijorează pe naționaliștii autentici, cari au trăit în carnea și în oasele lor suferința marei credințe ce-i ilumineză. Nu e aici gelozia idioată și frica de a nu li se ocupa locurile presumtive. Naționaliștii autentici nu pot gândi meschin și egoist. Ceeace îi îngrijorează pe ei e primejdia de desfigurare a acțiunii naționaliste prin invazia oportuniștilor saltimbanci. Căci un naționalist autentic este totdeodată propagandist al ideii, dar și paznic neînduplecat al purității ei.

Ce urmează de aici? Un refuz categoric față de toți câți vor să intre în frontul nostru de luptă? Nu. Fără îndoială, nu! Dar o selecțiune severă, riguroasă, a ofertelor ce se fac, o repetăm: naționalismul pretinde credință în justețea doctrinei, credință în necesitatea programului, credință în posibilitatea acțiunii organizate de a-l realiza. Dacă în rândurile acțiunii intră farsori și saltimbanci, numărul lor poate covârși la un moment dat și poate astfel să desfigureze total țelurile unei lupte. Doctrina rămâne neștirbită fiindcă e formulată din lamura cugetării specific românești; programul deasemenea. Dar doctrină și program se valorifică în mod politic printr'o actiune care să le oglindească integral în fapte. Altă posibilitate de valorificare nu există.

Prin urmare, naționaliști autentici, atenție la strunga oilor! Ochii în patru, pentruca în ocolul acțiunii naționaliste să nu intre nici lupi, nici măgari. Aici nu e loc decât pentru oameni fanatici, hotăriți să-și jertfească totul în marele interes al acestei patrii care trebuie mântuită. Naționalismul e o luptă, e un războiu. Și cine merge la războiu își pune în cumpănă viața personală pentru credința care îl înflăcărează. La oparte cu simulanții, cu saltimbancii, cu precupeții și toată speța scârnavă a oportuniștilor!

Sfarmă Piatră

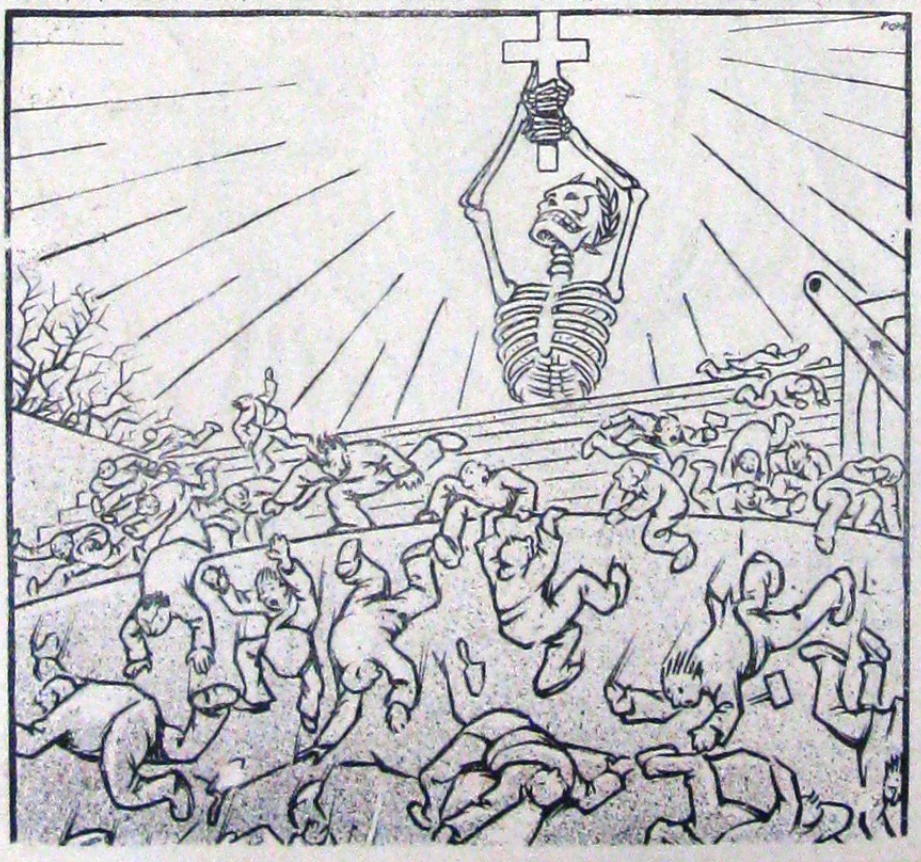

DramaTita

Şubrezenia colectivului românesc a fost din nou surprinsă în flagrant delict cu murdăria.

A fost indeajuns un strop de otravă şi „nu din cel de zăboveşte", vorba lui Camillo, din *Poveste de iarnă* — ca întreg organismul societăţei noastre, odată cu alţi unci necunoscute, să intre din nou în putrefacţie, şi din drama cea mai banală, în jurul celei mai banale fete, din *drama Tita* să avem o *dramatită* naţională.

Ca o fată să moară în plină activitate de carieră, e un lucru care şi la Eschimoşi, dacă ar avea Tite, ar trece drept regretabil.

Când acea fată mai e şi frumoasă, — lucru care în cazul de faţă tare m'ar surprinde, fiindcă nu văd cum o fată poate fi cu adevărat frumoasă fără să fi ştiut şi eu, şi alţi oameni de gust ai Capitalei... — moartea e susceptibilă să întrunească un număr şi mai mare de regrete.

Drama personală a fetei de care vorbesc se acumulează — dar, vai, nu ca să devină cumva mai puţin banală — cu dezastrele precipitate ale feluritelor sale carriere.

Premiu de frumuseţe la nu ştiu ce gazetă ilustrată! Câte modiste, cite fete din strada Virgiliu sau Tunari n'au aspirat la aceste mărgăritare de consacrare aruncate de data aceasta nu porcilor ci gâsculiţelor! Ca să le facă a doua zi metresa vreunui senil de gazetar, sau cocote muritoare de foame în Cartierul Latin; cu niciun rezultat mai net decît ridicarea tirajului unui organ monden, scuzaţi cuvîntul, cu 100 de foi săptămânal, şi trista constatare cel mai târziu după un an, că un concurs de frumuseţe, judecat în serie, e un concurs net de urîţenie relativă.

Tita a vrut să evite toate aceste bancrute, uneori şi frauduloase — ale unui premiu de frumuseţe, exploatîndu-l acolo unde el promitea o rentă decentă.

In teatru. Şi a fost dezastru. Biata Tita a trebuit să părăsească scena cu viteză, oricîte crampoane de culisă pusese.

Rămînea, dela rampă falsă a citorva nesuccese, un singur succes, cel mai uşor pentru o fată „cu cap": amorul. Biata Tita — să mi se îngădue să depun această mărgărită de elogiu la mormîntul unei femei pe care o respect cu atâta mai mult cu cât n'am cunoscut-o — fie că era, ceiace eu cred, prea curată la suflet, fie că n'a avut stea, înfăţişa celiace se numeşte în lumea ei „o fată păguboasă", sau, mai galant, „o proastă".

Afară de un muncitor onest şi dârz al ingineriei, un simpatic şi activ gastronom al comestibilelor vieţei, un mâncător de nuri femeeşti, care în graba acaparantă a construcţiilor de imobile vedea în femee prima mobilă pe care să se odihnească în noua casă ridicată; şi care îndreptăţit la relatări tot aşa de distrate pe cât de absorbante erau lucrările, mai mult culegea decât alegea materialul femenin, — afară de un om, spun, care, căzuse în viaţă şi mai rău — ca să fac pe reporterul — „pe bec"!, dar a ştiut să rămână totdeauna un *domn* şi un *darnic*, afară de acesta Tita trebuise să cadă pe mâini de „caracude" ce te-ar face să zâmbeşti dacă n'ar trebui să o plângi.

De aici şi mirarea produsă asupra averei — mult exagerată de altfel — ce ar fi rămas de pe urma sa, şi misterul cu care s'a încercat învăluirea unei căsuţe şi câtorva bijuterii pe care azi un simplu fabricant de ciorapi sau carnaţi le toarnă într'o săptămână metresei sale.

Cu sau fără astfel de fabricanţi în viaţă, Tita rămâne o femee ratată. Şi este elogiul cel mai mare pe care-l pot aduce unei femei, spunând aci că *acesta* e germenul morţei sale, aceasta e picătura adevărată de cianură care a ros până la finalul fulgerator, trupul ei cu aspiraţii.

Dacă vreţi, e sufletul propriu care a ucis pe Tita, e sufletul ei nevolnic la o viaţă care, din experienţă în experienţa, se dovedise o condamnare pentru dânsa, o degradare la inşi pe care nu-i visase, o cupă, ca să întrebuinţez iar termenul de rigoare, a cărei drojdie fusese atinsă şi nu mai vroia să cedeze.

Săptămâna premergatoare actului e concludentă pentru mine în lămurirea dramei din strada Clitorisului. Scriu aceste rânduri cu multe zile înainte de a apărea şi de a se fi pus la parchet vreo concluzie; şi prevăd că sînt peremtorii pentru un cap limpede certurile şi dezesperările ei cu cumnatul şi alţii, şi alergarea în braţele protectorului la Constanţa. Scăparea pe care biata fată o căuta la acesta cu atâta mişcătoare patimă, împotriva josniciilor rechinilor din preajmă, declaraţiile ei reiterate că „că nimeni nu ştie ce zace în ea", coroborate cu dărnicia şi drăgălăşia ei de suflet, şi cu un mediu într'adevăr apăsător, — toate arată că, pentru o fiinţă exaltată de ambiţie sfâşiată, suferinţă şi viziunea neagră a vieţei, nu se mai oferea decât ultima ediţie a refugiului: moartea.

Acest lucru îl ştia mai bine decât oricine familia. Şi tocmai familia l-a ignorat, sau s'a făcut că-l ignoră cu mai mult cinism. E punctul dela care drama Tita încetează să fie un incident banal, şi devine psichologie românească — sau cam românească — ce ne priveşte pe toţi.

E greu să nu simpatizezi cu lacrimile pe care „măicuţa" le depune, fie şi în văzul reporterilor aprigi de a-şi câştiga o pâine pe mormântul pe care, cu mâna mângâetoare a copilăriei, îl mai deretică şi de toate petalele de stinjenei ofilite. Dar nu ştiu ce sentimentalism de ocazie ţi-ar trebui ca să cazi de acord cu tatăl, rechin imprudent, pe seama lăcomiei căruia eu pun — tot respectul cuvenit lucrurilor triste— toată psihoza acumulată în jurul cazului Cristescu.

Că „nea Ghiţă" e un comunist atât de convins încât s'a socotit obligat de Karl Marx să vadă şi în propria lui fiică un bun comun — fie şi cu concursul larg al capitalului burghez — e atitudine desigur numai politică, pe care nu un scriitor de dreapta e în stare s'a descifreze. Eu n'am să fac aci politică, dat fiind că politică — cu moartea fetei sale chiar — face dânsul destulă.

Instrucţia însă a dovedit că nea Ghiţă plăpumarul a fost din prima zi convins că odorul său şi-a curmat singur zilele. Din prima zi, e bine spus. Fiindcă o zi mi se pare a trebuit unui membru al familiei să se ducă în numele lui „pater familias" la Sinaia, spre a estorca pe inginer de ultimile 100.000 de lei necesari — nu vi se pare o excesivă necesitate? — înmormântărei. Erau aceşti 100.000 de lei necesari ca pe lângă moartă să mai trăiască şi membrii familiei?

N'am murit până acum ca să ştiu preţul exact al unei îngropări făcute cu luxul reclamat de durerea neconsolabilă a familiei...

Da ştiu — acelaşi inexorabilă instrucţie a dovedit-o — că imediat după încasarea „frais"-urilor (să fi fost totuşi suma prea mică? — tatăl şi-a adus aminte că poate Tita a fost omorâtă, — şi chiar de cel care cu atâta generozitate debursase suma! La şase zile după înmormântare deci, şi după ce probabil toată suma fusese consumată, parchetul e sesizat de o acuză de omor, — la iată-ne de atunci în faţa nu frumoasei drame Tita ci dramatitei ignobile la care încă asistăm.

Tita era cum am spus o libelulă necunoscută. Una din sumedenia de fiice ale aerului, sau roze din stanţa lui Malherbe. „Nea Ghiţă plăpumarul" era însă din nefericire un bondar mult mai cunoscut.

A fost mi se pare descris cu autenticitate azi verificată, de geniul lui Panait Istrate în cartea cu nume fatidic: *Biurou de Plasare*. A mai fost descris de un mare ziarist şi printr'un incident peremptoriu din viaţa eroului. Acel incident când plăpumarul, ca şef comunist, ieşea cu căciula în mână în faţa unui bine cunoscut om politic, pe atunci ministru dictatorial de finanţe, şi azi şef de partid, care-l repezea de pe scări, în faţa asistenţei, cu una din acele înjurături favorite ale lui asupra cărora nu rămânea niciodată nicio'ndoială. La aceste înjurături maiordomul financiar adăoga: „Nu ţi-am mai dat? Ţi-am spus, vino la minister!", — pentru a se plânge apoi celor de faţă că nu mai scapă de inoportunătorul care desigur tapa pe ministrul de finanţe burghez tot în numele lui Karl Marx, şi al comunismului.

Când acesta e părintescul ipochimen, să ne mirăm că şi cu un inginer a fost inoportunător, când se ştie că şi inginerii sînt uneori capitalişti? Şi că l-a vrut chiar ucigas numai din vechea lui mânie comunistă?...

Odată acuzarea acestuia dovedită ca o hâdă infamie, rămâne de văzut de câte ori biata Tita mai poate fi desgropată ca alte sute de mii de ici să fie reclamate urgent pentru înmormântare, şi alţi donatori să fie declaraţi lombrozieni imediat după debursare.

Deşi după toate depoziţiile rezultă că ar fi o sumedenie, se pare că donatorii ezită să se arate,— lucrurile merg până acolo, că se oferă chiar bani numai ca scandalul să prospere şi cât mai mulţi generoşi să fie implicaţi în murdărie.

E cel puţin celiace rezultă din depoziţia ultimă a surorei, care se „arată scârbită de celiace singură numeşte" o infamă înscenare, pentru care s'au dat chiar bani".

Să ne oprim aici cu murdăria. Am vrut să facem diagnoza unei psihoze de familie care e nu numai cristească şi comunistă, ci o bănuesc, dacă nu chiar ştiu, ca făcând parte serioasă din întreaga decreptitudine a societăţei noastre.

Biografia acestei societăţi a făcut-o un comunist.

El şi-a desgropat, şi promite să-şi mai desgroape, fiica. I-am fi mulţumit, şi am fi luat toată acţiunea lui arghirofilă drept un act de echirisaj chiar, oacă dânsul n'ar fi înlocuit eroii pe care până acum îi găseam în pătura noastră levantină, cu proaspeţi eroi din propria lui familie. Şi oacă n'ar fi scris cu condeiul familiei însăşi biografia fetei sale, biografia sa proprie.

Un condei într'adevăr elocvent. Cine ar fi putut atribui atâtea virtuţi literare unei undrele de plăpumar?

Dar murdăria pe care undreaua analfabetă a înlesnit-o cu atâta asiduitate, câtă arată (ceva mai rafinată) va trebui, ca să o acopere cu plapumă?

Eu cred că nici câteva duzini din cele mai lungi şi somptuoase covoare de Belucistan...

Dragoş Protopopescu

O simplă ştire

După tăcerea lui Sfarmă Piatră, desigur toată lumea crede că Fortul 13—cel mai mare roman al anului, după părerea noastră (care nu-i şi a autorului) nu mai apare!

Şi când ne gândim că numai 13 zile ne despart de ultima carte (bună) a celui mai vesel om din ţară, colaboratorul şi prietenul nostru, Dragoş Protopopescu.

Dacă mai întârzie, totuşi, vina va fi a lui Sfarmă Piatră, nu a romanului.

Câteva considerații în jurul unui atentat

Inima sensibilă a Românului, nu cred că ar mai putea să facă obiect de discuție, și actele violente nu sunt — din nenorocire! — în firea unui popor răbdător ca al nostru. Iar printre atâtea calități exclusive cu care se știe că se naște Românul, această îndelungă răbdare, care trădează de altfel o veche tradiție de iobăgie, să convenim cel puțin că e un defect... Nu!, nu, e bine să se știe, Românul nu are numai calități, așa cum vor să ne asigure câțiva foarte amabili musafiri cari par a fi descoperit în codul tradițional al manierelor „elegante" românești unele dubioase podoabe și multe fleacuri în același timp.

Ați citit de mai multe ori — nu este așa? — în gazetele acelor mosafiri cari și-au clădit blochausuri la noi, și nu o singură dată vi s'a spus că Românul este din fire „tolerant", că el nu cunoaște ura și, în special, că nu cunoaște „ura de rasă" sau alte asemenea teribile virtuți pe care eu nici odată nu le-am descoperit ușor, oricât de mult mi-a plăcut să privesc în ascendența mea depărtată.

Știu dimpotrivă că strămoșii mei autentici preconizau de pildă adversus hostem aeterna auctoritas, iar din toate dicționarele aflăm că hos is se cheamă oricare străin... Gândiți-vă astfel cât de mult am abdicat dela acest testament ancestral sau cât l-am uitat de mult!

Dar când tălmăcitorii tradițiilor noastre astăzi poartă nume de blumenbergi sau de honigmani și când mormintele noastre cele mai vechi sunt înnăbușite de atâta galițiană maculatură, pricepeți că toate confuziile sunt posibile! De altfel ,să fim oameni înțelegători... Orice s'ar zice, nu e usor pentru Scrutator, cu tot pseudonimul lui, să la un contact prea direct cu Tacit sau cu Justinian, iar mierosul Fagure dacă știe să se iscălească, nu înseamnă totuș că ne-ar da voe să-i fortăm inteligența mai mult... Este așa dar o alternativă care nu oferă altă ieșire: ori scăpăm de acești comentatori neașteptați ai destinului nostru și atunci ne scriem și ne pricepem istoria singuri, ori continnăm să-i păstrăm la noi și atunci istoria aceasta numai a noastră și atâta de mult chinuită, ei vor continua mai departe s'o tortureze, s'o „scrie" așa cum vor, așa cum se pricep...

Dar vorbiam de răbdare, de spinarea noastră tradițional plecată, de capul umilit „pe care sabia nu-l taie", cum ne învață cel mai las dintre toate proverbele românești... De aceea poate capul Românului nu s'a ridicat până azi! De aceea suntem încă iobagi și pe ceafa noastră hoinărește ca pe o Vlăsie atâția păduchi... Ei bine!, Românul s'a obicinuit... Nu-și iese din fire... decât foarte rar! E, lucrul acesta, atâta de trist!

Ați văzut țărani aduși de nevoi pe la târg?... Eu m'am uitat de multe ori la ei ,i-am văzut alungați, repeziți, pălmuiți la ușa tribunalului sau prin administrații, oriunde, de oricine, de orice „domn"...

Niciodată nu i-am văzut ripostând. Protestarea lor e chiar foarte timidă!

— Stai boerule!, și ce dai așa... Ei!...

Cam atât. Iar dacă altă palmă îl cade, răspuns, atunci, cel mult:

— Ai bocrule și nu mai da așa! E păcat de Dumnezeu...

Dar niciodată nu l-am văzut ridicând ciomagul să dea înapoi. E drept însă că și atunci când se hotărăște, nu e deloc comod!

Singur sau în grup Românul nu mi se pare totuș că s'a apărat vreodată mai mult și aceasta cred a fi, astăzi mai ales, drama existenței lui naționale. Suportăm provocările, ca o floare la ureche... O să treacă! Nu cunoaștem sensul înalt și salubru al violențelor necesare.

Gândurile acestea mi-au venit, ca de atâtea ori în minte și acum, de curând, lângă cadavrul... viu al d-rului Niemirover, pe care gazetele consângene ale piraților de pe Sărindar au încercat să ni-l arunce cu toată spaima lui, ca o victimă a noastră, a organizațiilor noastre de dreapta. Și m'am întrebat, zâmbind: câți dobitoci vor putea să creadă...

Dacă Românul nu cunoaște cum am văzut nici măcar sensul salubru al violenței, cum s'ar fi hotărît el să-și încarce un suflet virgin cu cea mai inutilă crimă!

Dar mai ar fi și alte considerații care ne privesc mai mult...

Atentatul stupid împotriva rabinului Dr. Niemirover este cu siguranță, din toate punctele de vedere regretabil. Dar atât de absurd mai ales încât numai demența ar putea să-l explice. Fie că i-o fi „poruncit" Petrache Lupu (!) sau... Dumnezeu chiar, e cert însă că atentatorul la viața rabinului trebue să aibă câțiva gărgăuni în cap — și asta mi se pare chiar mai interesant decât tot. Vom vedea că acești gărgăuni de altfel n'au lipsit nici din capul acelora pe cari i-am fi crezut normali.

Dar mai întâi să căutăm a pricepe — dacă se poate... — pe cine ar fi interesat să moară rabinul Dr. Niemirover...

S'o spunem dela început: pe nimeni! Dacă trăește sau dacă nu mai trăește, persoana rabinului, care a trecut recent prin atâta spaimă, nouă ne este egal de indiferentă. El nu poate compta mai mult decât ca un simplu indezirabil în plus pe pământul acestei țări pe care noi îl vrem exclusiv românesc. Cultul, al cărui sef aflăm cu bucurie că și-a revenit din spaima pe care a încercat-o — este subt un anumit unghi de vedere apropape întru totul respectabil, mai ales dacă el s'ar exercita într'un cadru mai legitim decât acela pe care nu l-ar putea oferi țara noastră.

Dar rabinul a scăpat cu viață — și toată lumea e fericită: pentru credincioși, cele patru gloanțe, mi se pare, care nu și-au atins ținta, sunt un semn dela Dumnezeu... Pentru oamenii indiferenți, mai poate fi asta și o simplă întâmplare... Alții pot crede, în sfârșit, că a fost un simplu noroc, iar fatalîștii sunt liberi să oinneze că așa a fost să fie — destinul...

Dar oricum ar fi, încă odată, noi ne declarăm multumiți regretând numai, firește, cele câteva minute de groază prin care a trecut sensibilul rabin — cu toate că eu mă învățasem să cred că sfintii mor de obicei cu mai puțină frică și închid ochii cu un zâmbet pe buze... Probabil însă, d-rul Niemirover a avut motivele lui să fie atât de emotionat la sgomotul inutil al celor două perechi de gloanțe. Bine totuș că din atâta groază nu a ieșit vreo complicație irevarabilă, fiindcă bănuesc că numai haina ofensată a rabinului se va putea usor drege la orice croitor de pe strada Lipscani.

Atentatorul, al cărui nume l-am uitat, este pe cât se spune un maniac religios sau, după altă versiune, un dement liberat din ospiciu poate puțin prematur și de un medic poate, și el, puțin huligan — ceeace este încă o chestiune care trebue a se vedea!

Căci dacă eliminăm din discuție pe blândul Petrache Lupu dela Maglavit (care știu bine că nu are nimic de împărțit cu d. Niemirover și nici nu aspiră să-i ia locul) și dacă eliminăm și pe... Dumnezeu din această complicitate de crimă, atunci vedeți bine că nu mai rămâne pe scenă decât un dement cu pistolul în mână — caz în care ne putem aștepta la orice.

Totuș anumitele gazete, fără nicio teamă de ridicol, au făcut anumite insinuări... Și a fost nevoe chiar de un comunicat al ministerului de Interne ca să se precizeze — fiindcă, vedeți d-voastră, era nevoe! — că „nicio organizație politică" nu este amestecată în acest atentat! Lucrul acesta însă, orice om de bun simț ar fi putut, cred, să-l bănuiască chiar fără acest ridicol comunicat.

Dar anumite infamii probabil trebue să se consume până la urmă...

In sfârșit, tot în legătură cu acest atentat, aflăm că toți miniștrii noștri în funcțiune, toți foștii și viitorii miniștri chiar, s'au repezit la aparatele respective și au luat cu asalt telefonul d-rului Niemirover. Asta m'a emoționat! Dovedește lucrul acesta (cel puțin) că guvernul nostru are inimă bună... Nimic de zis! Păcat însă că d-rul Niemirover n'a binevoit să se deranjeze personal ca să răspundă la telefon băeților noștri dela guvern... Sau, poate, bine a făcut! E bine ca atunci când nu știi să te porți, să primești câteva picioare acolo unde trebue... In locul rabinului, într'adevăr, a răspuns obosit la telefon, un doma Cheffner (chiar așa îl cheamă) care a asigurat pe fiecare ministru în parte că d-rul Niemirover nu suferia altfel decât, firește... de frică.

Și numai așa guvernul și-a regăsit calmul...

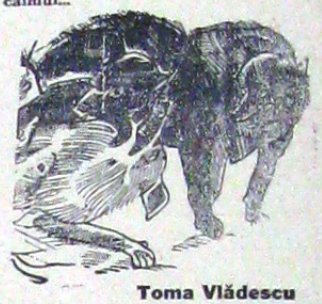

Toma Vlădescu

DICTATORII

Scriitor de mare eleganță, de un rar tact și o conștiințiozitate profesională nemaiîntâlnită, calități recunoscute chiar de cei mai înverșunați adversari politici, Bainville a păș't de curând sub cupola „nemuritorilor".

Un unanim omagiu a însoțit alegerea și recepția sa ca membru al Academiei franceze, lucru puțin obișnuit îndeosebi dacă se ține seama că Bainville se numără între aleș'i spiritului francez militând în rândurile regaliștilor, alături de Maurras și Daudet.

„Les dictateurs" a lui Bainville, deși se bucură de un deplin succes, nu putem spune că-i una din lucrările sale de căpetenie, fiind depășită cu mult de „Histoire de France", ajunsă astăzi la a 252-a ediție, de „Napoleon" sau de „La troisième République" apărută în pragul alegerii sale la Academia franceză.

Această lucrare însă este dominată de inteligența supremă a istoricului— analiza luminoasă îmbinându-se într'o armonie desăvârșită cu probitatea sa. Multe capitole sânt demonstrația strălucită a ideilor lui Maurras:

Printul hereditar — *e vorba de monarhie* — constrâns de interesul public al cărui organ și vie reprezentare este el, e instiințat să facă apel la dictatură când împrejurările o cer ș' să o înlăture când același interes îi invită s'o înlăture".

Jacques Bainville e admiratorul entuziast al dictaturilor sustinute efectiv pe principiul monarhic, celelalte închizând de multe ori aventura.

Dictatura, ca orice lucru omenesc, poate fi cea mai bună formă de guvernământ, (a se vedea monarh'a franceză în timpurile trecute; Italia și Portugalia astăzi) după cum poate fi și cea mai rea (a se vedea Rus'a roșie). De sigur uneori durata și r'scurl'e ce le închide un regim dictatorial, îl face puțin dorit. Dar dorit sau nu se impune ca un remediu organismelor compromise ale Statelor.

„Dictatura poate f' o reacție de apărare contra anarhiei s' ruinei și contra efectelor democrației împinsă la ultima sa consecință care este socialismul și comun'smul".

Dictaturile sânt ca lumea. Grecia antică a provocat dictatura sub numele de tiranie și din p'ebea ei au ieșit primii soldați ai luptei de clasă. Solon, d'ctator moderat, P'si. strate, tiran lipsit de orice scrupule, ales al plebei, sau Pericle „d'ctatorul artist", de o integritate absolută, au stăpânit cu mijloace extralegale.

In Roma, unde dictatura — spre deosebire de tiranile grecești — îmbrăca forma legală, dictatorii republicii romane fiind investiți de Consuli și nu aleși sufrag'ului, Cincinatus și Fabius Maximus între alți, domănă epoca lor. San Marius, Sylla, Pompeiu și Cesar dictatorii veniți cu războiul civil cresteză în rău sau în bine istoria vechei Rome.

Perioada timpurilor moderne e deschisă de o d'ctatură puțin obișnuită tocmai în Anglia, „mama parlamentarismului". Cromwell debutează cu trimiterea parlamentului în vacanță, zidurile Camerei purtând afișe: De închiriat cameră mobilată.

Bainville subliniază faptul:

„Cromwell nu făcuse războiul civil decât să oblige pe Carol I să guverneze cu Parlamentul și iată că el însuși recunoaște că este imposibil să se ajungă la un rezultat dacă se închină acestei instituții". *Exact ca în dealul Patriarhiei.*

Pagini ce trebuesc în deosebi meditate sunt cele închinate splendidelor dictaturi ale lui Richelieu și Ludovic XIV.

„Guvernarea lui Richelieu a fost o veritabilă dictatură. Originalitatea și forța sa au fost să se sprijine aproape exclusiv pe ideia monarchică și națională, în sensul în care se înțelege astăzi și să subordoneze totul măreției Regelui, întruparea țării. Toate actele Cardinalului au ascultat de această idee conducătoare".

Sub voința sa inflexibilă au îngenuchiat toți fomentatorii de războaie civile, atât cei de jos cât și cei de sus, punând pune bazele statului modern francez.

Opera sa grandioasă a fost trecută în mâinile tot atât de iscusite ale Cardinalului Mazarin, ca apoi din prima clipă a morții acestuia să fie continuată și dusă la ultima treaptă a perfecțiunii de inegalatul rege Ludovic XIV. O ardoare puțin obișnuită l-a condus pe „Regele Soare" să-și închine întreaga sa viață „meșteșugului de rege".

„Secolul lui Ludovic XIV", nu este deajuns atâta să ne lămurească pe deplin de măreția unei opere regale?

Luminoase apar dictaturile lui Mussolini, Olivier Salazar, și chiar personalitatea lui H'tler nu este deloc umbrită de asemănările cari nu-și găsesc teren în judecata marelui istoric Bainville. Sunt dictaturile de dreapta.

Alături de ele, tiraniile fantastice ale Americii latine și marele balamuc al revoluției ruse. Sunt dictaturile stângei.

E. Borolanu

Prezența noastră românească

Cuprindem sub expresia „prezența noastră românească" actualitatea sub toate aspectele și în toate manifestările ei. Cum se prezintă, ea față de cerințele vremii? Iată problema care așteaptă răspuns.

Dela Unire încoace, asistăm la o babilonie continuă și trepidantă de aspirații, ambiții, programe și improvizații. În locul unei staterniciri serioase, care să asigure o creștere normală în adâncime și o limpezire a orizonturilor suntem martorii oculari ai unei goane buestre după tot ce-i strălucire amăgitoare. Vederea prea ingustă și prea mult tulburată de zădărnicirile pâlpâirilor momentane nu poate percepe lumina adevărată, substanța, singura dătătoare de viață nouă. Aninările de suprafețele lucitoare, tot atâtea iluzii scump plătite, domină pretutindeni. Lumea a uitat pe deantregul că drepturile și privilegiile implică responsabilitate. E o normă elementară peste care se trece sistematic. În loc să stăpânească această responsabilitate cu drepturi imprescriptibile, se vântură peste tot actiunile individuluí răsleț și ale unei colectivități răsletite. Cine își mai trăește azi, pudic și cinstit, viața lui morală? Să fim bine înțeleși, nu facem aicia apologia moralei de dragul moralei sau apologia unui anumit fel de morală trâmbitată pe la toate întrunirile masculine și femenine, și care nu are niciun fel de realitate. Suntem pentru morala vieții autentice, care se impune cu naturalețe și simplicitate. Cu aceeași fermitate denunțăm deasemenea trâmbițarea dilemelor morale la toate răscrucile scrisului nostru cu alură filosofică, fără țăria necesară de a le stăpâni și a le împăca, tăindu-ți drumul deasupra lor sau prin ele, în planul unității și al soliditățíi. Suntem sătui de dramatizarea și melodramatizarea micilor aventuri și dileme personale. Dorim o viață mai intimă și mai monumentală în fața exhibiționismului actual de toate nuantele. Această rău înțeleasă „morală fără obligații și sancțiuni", ne exasperează. Fiecare lucrează cum îl taie capul. Moravurile și deprinderile rele, practicate cu deplină răsfățare în sânul familiei, sunt transpuse, după un sistem de perfectă adaptare, și în viața publică. Toată lumea, mai ales cei dela cârma țării, au drepturi depline, dar nicio datorie. Recompensele și premiile sunt tot ale lor. Ei stabilesc toate criteriile de valorificare. Iată de ce pedeapsa delictelor publice este inexistentă. În locul măsurilor energice și radicale, asistăm de ani de zile la rușinosul spectacol al anchetelor... fără sentințe și fără sancțiuni. Cine sunt autorii de fapt și de drept ai acestei situații? Este întrebarea fatală ce se desprinde de pe buzele tuturor acelora cari se gândesc înfiorați la ziua de mâine.

Unde sunt principiile și normele directoare ale Națiunii cari se cer respectate cu puterea implacabilă a destinului? Unde ne sunt atitudinile exemplare și consecvente, cari să ducă la stabilitate și la muncă organizatoare? Trăim într'un provizorat teribil.. Totul se ruinează și se macină, nimic nu se construește. Unde ne sunt credințele, ehezășiile și făgăduințele viitorului? Cine le garantează? Omul politic, capabil ca azi să deschidă, impetuos și incendiar, procesul unei afaceri monstruoase, ca mâine să nege totul, „să facă pe nebunul", cum se spune în limbajul locului?

Unde este substanța cuvântului scris sau rostit? Suferim de cea mai grozavă inflație de irresponsabilitate. Simți din zi în zi cum totul devine tot mai necesențial și mai neautentic. Nu există nici un fel de stabilitate: nici economică, nici politică, nici socială, nici morală.

Noi nu ne vedem încă propria noastră față. Oglinzile noastre sunt străine, după cum străine sunt și continuturile pe cari le oglindesc. În fața prefacerilor și evenimentelor de toate nuanțele luăm atitudini nepotrivite. Vorbim jargonul Parisului, al Moscovei, al Berlinului și câte odată al Londrei, în strânsă atârnare de simpatiile politice. Avem și obrăznicia de a crede că tot ceeace ne vine din cele patru vânturi este bun, promovator de progres, sunt rezultate pozitive. Decât că aceste rezultate au fost obtinute în alte condiții umane, pentru alte stări de lucruri, cu alte scopuri, într'un cuvânt, dictate de un alt destin. E un adevăr pe care îl uităm sistematic. Svârlim profetic sau amenințător peste capetele noastre, expresii crescute în alt climat: criza spiritului și a culturii, prăbușirea apusului, etc., toate expresii cu destin creator de altă lume, în mintea celor ce le debitează. Numai că toți acești deschizători de drumuri au o memorie foarte scurtă, uită că toate aceste profeții și amenințări le-au cetit cu o zi înainte într'o revistă străină sau le-au ascultat în seara trecută la radio. Fenomenul e același în toate domeniile de activitate. Din acest motiv, apocaliptica pieredere de sine în care trăim, confuzia și perpetuul provizorat. În această lipsă totală de orientare și direcție, e ușor să apară strigoii și homunculii de toate categoriile, reformatorii și conducătorii, fără un grăunte de pricepere. Și e mai ușor ca mediocritatea, adunată în jurul lor, să tiranizeze și să profaneze tot ce este sfânt.

Față de această stare de pierzare, o serioasă și autentică „întoarcere la izvor", cum spuneam odată.

Numai printr'o întoarcere deplină asupra ființei noastre, printr'o tălmăcire sinceră și bărbătească a destinului nostru, putem înlătura iluziile, și odată cu ele păcatele. Ne trebue o tensiune supremă, prometeică, pentru a face să plesnească crusta surogatelor de toate felurile. Ne trebue o mișcare masivă, care să antreneze toate mădularele și toate articulațiile, pentruca apoi, într'un avânt impresionant, faraonic, să ne luminăm propria noastră esență. Desigur, la temperatura acestei tensiuni nu poate rezista oricine. Trebue să ai o tărie zeiască pentru a te consuma în propriile tale flăcări. Dar numai printr'un mare incendiu spiritual ne mai putem regăsi. Iată de ce avem nevoie de mult narcisism. Ne trebue o exaltare frenetică, o beție totală, pentru a putea sări în alt plan de viață, în planul vieții cu adevărat românești. Dacă rezistența nu e supremă, frenezia poate duce la dezastru. Și nu asta voim. Vrem doar ca în para focului să ardă toate înșelăciunile, aparențele și iluziile, iar din inima flăcărilor să crească, simplă și curată esența noastră. Acesta e focul care trebue aprins la cele patru hotare ale României, ca apoi, într'o supremă împletire să cuprindă totul, să ardă din temelii și să purifice.

Focul Sfintei Revoluții Românești!

Grigore Popa

AMICITIA FRANCO-SOVIETICA

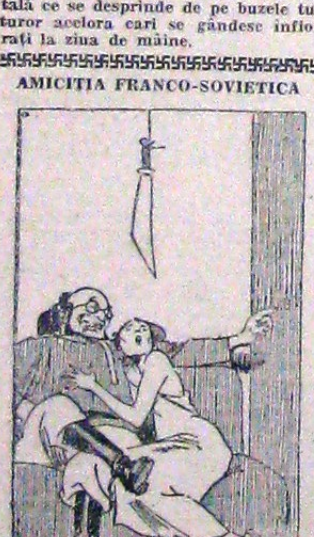

Bolșevizul. — Nu te teme Marianne! Sabia nu cade până ce nu apăs eu pe acest buton....
(Kladdendatsch)

Noi și d. Vaida

Nu știu dacă titlul acestei formidabile reviste aparține inspirației năsdrăvane a directorului ei. Ceeace constat însă, este faptul că „Sfarmă-Piatră", a reușit să adune laolaltă condee de basm înmulate fie în roua de aur a diminetilor fie în marea de sânge a tragicelor apusuri de soare. Mărturisesc — fără de nici o exagerare — că citesc piginile acestei reviste cu o nesămuită voluptate. Dela sobrul și monumentalul Nichifor Crainic trec la iliricul și veșnic „întristatul" Toma Vladescu. Și apoi îmi pregătesc zâmbetul pentru a-l întâmpina pe Gregorian: fiecare rând al lui este o scăpărare de „piatră sfărâmată".

Și totuș peste aceste stiluri variate — un amestec de amărăciune și veselie — stărue o atmosferă de viguros optimism pus cu toată pasiunea și desinteresarea, în slujba celui mai curat naționalism. Deaceea, atuncea când răsfoesc paginile din „Sfarmă Piatră" sunt stăpânit de o cucernică evlavie. Aci, se aprind cu sfințenie lumini pentru pomenirea trecutului glorios; aci sunt izbiți fără milă cei ce se insinuiază pentru a fura din Sfânta cumînecătură a naționalismului; de aci vor porni drumurile neprihănite care duc la izbânda de mâine.

Fie-mi îngăduit ca sub adăpostul smereniei voastre să mă împreun cu voi și să pun umărul pentru îndreptarea crucii. Și precum în biserică, cei ce cred în sfintele taine, atuncea când păsesc spre altar, aprind la icoane o lumânare de pomenire, tot astfel să-mi fie îngăduit ca atunci când intru în casa voastră să mă întorc spre trecut. Așa precum, într'un număr precedent, fratele Vizirescu, făcea, într'u pomenirea lui Tudose Popescu.

Spre o totală lămurire vom începe prin următoarea precizare: Lupta izolată și eroică a prof. A. C. Cuza a creiat mișcarea studențească. Mișcarea studențească, înjucnită — așa precum se știe la 1922 — a împins mișcarea naționalistă spre forma concretă a L. A. N. C. „Liga apărării naționale creștine", prin manifestarea ei dârză și statornică a dus la alcătuirea diferitelor organisme politice cu programe mai apropiate sau mai depărtate de spiritul care a stăpânit mișcarea studențească. Fără îndoială, organismul politic în jurul cărula gravitează astăzi celelalte „planete" naționaliste este partidul „Național-Creștin".

Așa dar, mișcarea studențească sprijinită pe autoritatea și doctrina marelui A. C. Cuza, este factorul determinant în crearea mișcărilor naționaliste care tind a guverna în cel mai scurt timp, Țara Românească.

Și dacă este așa, mai este nevoie să ne întrebăm care trebuie să fie spiritul acestei eventuale guvernări? Sau mai precis: mai este nevoie să menționăm că mișcarea studențească precum și lupta prof. A. C. Cuza au avut ca prim obiectiv: problema jidănească?

Socotim că orice insistență în această chestiune este de prisos. Cei ce au participat la mișcarea studențească — care s'a confundat întotdeauna cu mișcarea „cuzistă" — o știm prea bine: n'am fost preocupați în lupta noastră nici de pericolul celor câtva zarzavagii bulgari cari se aciuesc vara prin satele noastre pentru a face „industrie" de... praz, nici de amestecul ridicol a neputincioșilor unguri cari „se deșteaptă"... Noi ne-am precizat bine adversarul. El este și rămâne: nefastul și diabolicul jidov, care s'a insinuat în comerțul, în industria și în viața noastră spirituală cu scopul precis de a ne predomina și de a ne desființa ca stat național. Cred că nu mai este nevoie să facem această donadă. Multiplele publicații naționaliste produc zilnic date și statistici care dovedesc incontestabil afirmația noastră.

Și atuncea, dacă aceasta este realitatea, decе se mai caută formule care prin lipsa lor de precizione să dea naștere la echivocuri periculoase?

Astfel, d-nul Vaida, a lansat formula „numerus Valachicus". Ce a vroit d-sa să înțeleagă prin această lozincă nu s'a știut până mai dăunăzi. Iată însă că, ziarul „Adevărul" oficiosul sovietic, publică, după note stenografice un discurs explicativ, din care se văd clar intențiile „leului" dela Cluj. D-sa afirmă răspicat: „Nu sunt antisemit; între mine și d-l Cuza nu este o identitate de păreri ci numai de tactică.

Așa dar ne-am lămurit. Naționalismul d-lui Vaida vizează tocmai pe acei inofensivi zarzavagii despre care vorbeam, pentruca astfel, cei mai periculoși dușmani ai noștri, adică jidanii, să se poată strecura în pace prin formula evazivă a d-sale. Cât este de convenabil acest fel de naționalism pentru jidani, se vede de altfel și din faptul că ultimele d-sale declarațiuni au fost difuzate cu litere grase de către presa lui Costică Brauer.

Așa dar suntem lămuriți. La un astfel de ghiveci naționalist înțelege d-l Vaida să invite generația tânără. Nu! d-le Vaida! Oricât am fi noi de virgini în ale politicei, dar nu primim invitația d-tale grotească. Noi am privit pentru prima dată spre albastrul cerului nostru, din dosul gratiilor închisorii.

Am citit, fără de nici o emoțiune, bucuria ce nu mai încape în presa din Sărindar, bucurie conținută de așa zisă „lovitura mortală" pe care d-l Vaida a dat-o mișcării naționaliste prin declarațiile făcute. Noi, după cum am mai mărturisit-o, n'am simțit această ăurere. Ba, ca să fim sinceri, am fost cuprinși de o nestăpânită bucurie. Prin demarcațiunea pe care d-l Vaida a înțeles s'o facă între Partidul Național-Creștin și Frontul Românesc, noi vedem din nou limpezindu-se apele naționalismului pe care plutește în liniște acum, destinul partidului Național-Creștin. Aceste ape trebuește să rămână până la sfârșit limpezi, pentruca să se distingă în ele lacrimile, picăturile durerii — ce au curs de la 1922 și până acuma pentru realizarea unui deziderat de foc: România a Românilor, fără jidani. Iar dacă această intransigență căinească ne va îndepărta de mirajul puterii, cu atât mai bine. Preferăm să privim țărăș cu aceeaș curățenie sufletească spre acelaș cer albastru al libertății desăvârșite decât să ni se înfățișeze prin geamul limuzinei ministeriale, un cer mohorât prin care să nu mai poată străbate razele speranțelor naționaliste.

N. Mucichescu-Tunari

Despre tineretul francez

In toate mișcările sociale, pe care istoria le-a înscris în paginile ei, tineretul a avut un rol important.

Revoluțiile pașnice sau sângeroase, care au schimbat de atâtea ori fața lumii, au așezat împotrivă două fronturi, totdeauna aceleași: unul conservator și altul reformator. Două generații și-au disputat principiile și vederile lor pe plan social în toate timpurile: tinerii și bătrânii. Caracterul antagonist care a dominat relațiile dintre ele, n'a încetat niciodată a persista. Uneori ascuns, alteori evident, acest antagonism a fost scânteia care a aprins în flăcări culmile istoriei, luminând drumul drept care ducea spre progres mersul omenirii. Tineretul a fost totdeauna pe baricadele progresului. Lumea nouă care trebuia să vină și-a avut în el susținătorii cei mai de seamă, cei mai entuziaști și cei mai curajoși.

Și nu e de mirare. Tineretul este prin esența lui idealist, iar realitatea socială nu mulțumește niciodată decât pe puțini și aceștia nu pot fi tineri.

Adăugați caracterul pronunțat dinamic pe care îl aduce tineretul în orice acțiune în mod natural, pe lângă forța spirituală și hotărârea pe care un ideal o poate declanșa într'un suflet tânăr.

Considerați apoi, că în fața acestei tinerimi dinamice, entuziasmată de ideal, cu curajul acțiunii în inimă și pornită, desinteresată dar hotărâtă pe drumul progresului, stă generația matură, conservatoare și materialistă.

Și e explicabil să fie și conservatoare și materialistă: e conservatoare fiindcă obișnuința unei vieți într'un anumit cadru social o face să fie așa și e materialistă fiindcă din orice schimbare socială ea este aceia care are de pierdut. E deci interesată la starea de lucruri în care s'a acomodat și spiritual și mai ales material.

Observând acestea, veți înțelege de ce în fața bătrânilor tinerii apar ca o lume de barbari, cari strică o rânduială desigur bună și de ce pentru tineri bătrânii sunt arieregarda unei lumi trecute, a unei orânduieli care trebuie numaidecât schimbată.

Aceste două atitudini se deosebesc prin esență și deaceea nu pot fi împăcate. Tineretul se inspiră din veselia, din energia pe care un răsărit de lume nouă i-o inspiră. Aurora lui îl umple de misticism, îl copleșește sufletul și-i subordonează. Bătrânii au în față apusul unei vieți petrecută într'un anumit fel, cu anumite reguli, legi și obiceiuri a căror dispariție nu o pot înțelege. Cele două tabere privesc spre orizonturi opuse și se găsesc față în față. Antagonismul lor și-a luat după războiu rolul de mare reformator în starea politică a Europei. Rezultatul îl avem în Germania și Italia.

Problema nu este de mai puțină actualitate pentru noi. Deși conservator prin fire, poporul românesc a schițat după războiu o mișcare tinerească de proporții apreciabile. Problema tineretului a ieșit la suprafață, preocupând intens opinia publică. Pașii schițați până acum sunt profund reformatori și au pus în nedumerire clasa noastră conducătoare. Ce vrea acest tineret? Unde merge?

Răspunsul se cere numaidecât pentrucă de buna orientare a tineretului de azi depinde solidaritatea statului de mâine.

Din constatările pe care le-am făcut asupra tineretului francez, în mijlocul căruia am trăit, cât și din expunerea problemelor care îl frământă și a orientărilor în mijlocul lor, se va putea vedea întrucât este justificată acțiunea tineretului românesc, ce-i lipsește și cum trebuie dirijată.

Din primul moment trebuie să subliniez că nu poate fi vorba de o asemănare între tineretul francez și cel românesc. E vorba de o altă stare socială acolo, și de alta aici. Conflictul între generații aproape că nu există, în orice caz el nu are acuitatea celui dela noi.

Acest neam își îndrumă tineretul, dacă acesta se găsește la o răspântie, spre trecutul său, care conține multe răscruci pe care le-a deslegat prin muncă și sânge. Mișcarea tineretului francez nu este o problemă care să se fi separat de aceia a națiunii întregi. Franța este departe de o ruptură de continuitate între tineret și înaintașii săi, este departe de pierderea echilibrului social, contrar națiunilor care nu și-au terminat încă evoluția lor. Desigur războiul mondial și criza au produs perturbațiuni; acestea sunt însă diferite după firea popoarelor și după gradul lor de activitate anterioară. La recepția dela Academia Franceză a lui François Mauriac, André Chaumeix, vorbind despre bătrânul dramatic Brieux, îl zugrăvește în felul următor: „C'était l'occupant paisible d'un domaine honnête et bien ordonné, oue bornent des certitrude, qu'elle jugait rassurantes".

Ce minunată este această caracterizare și ce bine se aplică generațiilor, care au început a se afirma înainte de 1914. Și viața de după războiu se petrece cam la fel.

Tineretul păstrează credința în vigoarea și inteligența țării. Tânărul francez nu-i atins de desnădejde, știe că apărarea patriei sale iubite este solid organizată, că cea mai mare parte din aurul lumii e tezaurizat de Franța. Fiecare membru al acestei noi generații își știe viitorul asigurat — deaceea, prin fire și tradiție, francezul are înclinare spre stabilitate. Franța este poate, dintre toate țările, cea mai depărtată de soluțiunile extreme.

In istoria Franței de azi se remarcă o prudență tradițională. Francezii cari au văzut atâtea războaie și atâtea revoluțiuni cunosc bine mirajul acestora — deaceia generațiile se primesc unele pe altele cu bunele sentimente de-a aduna eforturile spre a împinge mai departe gloria patriei și nu cu vrăjmășie ca în altă parte.

Spiritul tineretului francez este să-și organizeze națiunea pe care o reprezintă, prin acel spiritualism propriu, care să-i permită să pună în acțiune toată puterea ei creatoare de cultură și de civilizație cu care este chemată să contribuie la progresul omenirii.

Spre deosebire de mișcarea naționalistă dela noi, tineretul francez e mai mult patriotic decât naționalist. Și acest patriotism nu este un atribut numai al tineretului, el caracterizează întreg poporul francez. E suficent să asiști la marea lor serbare națională dela 14 Iulie ca să te convingi ce înseamnă patriotismul francez. Cu această ocaziune, din 13 Iulie seara până în 16 Iulie dimineața este o bucurie, un dezmăț, la care ia parte națiunea întreagă. E indescriptibilă această veselie în massă pe care n'o mai întâlnești la nici o altă națiune de pe pământ. Este totul spontan, pornit din conștiința patriotică de neasemuit a sufletului francez.

De vreme ce nu există — cum veți vedea — o problemă de rassă precum nici una de clasă, tineretul își îndreaptă privirea mai mult spre *patria franceză* decât spre *națiunea franceză*. La noi, unde există o clasă burgheză neromânească și un element exploatator străin, tineretul este îndrumat mai mult să privească spre *națiunea română*. Și cum patriotismul românesc este numai în vorbă și nu în faptă,—tineretul se vede obligat a fi naționalist. Ceeace nu e cazul în Franța.

Este demn de reținut la acest popor, mai mult ca la oricare altul, cât este de desvoltată dragostea de țara sa. Atunci când rostește un francez cuvântul „La France" simți cum îi vibrează în suflet toată istoria țării sale.

In legătură cu aceasta, îmi amintesc că am văzut într'un mic teatru din Paris o parodie a patriotismului francez:

Un perceptor, nereușind să încaseze impozitul dela un contribuabil francez, (se vede că fiscul peste tot este odios) se folosește de slăbiciunea lui — cu mult pathos... Spune că Franța se găsește în primejdie... fiecare francez este dator de-a contribui la apărarea patriei amenințate... Și atunci cetățeanul într'un elan ameițitor, își golește toate buzunarele — își dă ultima lețoaie, își desface hainele pe care le dă cu tot sufletul pentru salvarea patriei sale.

Ce religie a patriei păstrează acest popor!

Am căutat să desprind totuși o mișcare, ce-ar caracteriza tineretul francez — acel tineret care editează o mulțime de publicațiuni, dintre care amintesc: L'action française, L'étudiant francais, L'esprit, L'étudiant socialiste, L'eveil des peuples, Le volontaire, La jeune révolution, La revue Universitaire internationale, Jeune, L'Europe nouvelle, etc...

Cele mai multe din aceste reviste reprezintă organele tineretului afiliat vreunui partid politic. De altfel cea mai mare parte a tineretului francez este încadrat în politica diferitelor partide ale Franței.

O singură mișcare, mi s'a părut că poartă caracterele unei acțiuni tinerești, ce deservește un naționalism integral — aceasta este „L'Action Française", iar una de stânga, ce deservește socialismul — gruparea „Jeune".

Ca să cunosc țesătura *„Acțiunii Franceze"*, m'am hotărât să iau parte la adunările ei.

Sediul Acțiunii Franceze se găsește pe — rue Saint André des Arts. — Aci la etajul al II-lea este sediul Federațiunii Naționale a Acțiunii Franceze. O sală de adunări și două odăițe formează apartamentul Federației. Sala de ședințe, care abia poate cuprinde vreo două sute de persoane, îți evocă o sală de adunare a Iacobinilor din timpul revoluției franceze.

De altfel dacă te duci la Conciergerie și vizitezi sala unde a fost judecată Marie Antoinette, găsești multă asemănare cu aceasta dela Acțiunea Franceză. In sală numai tineret. Pe tribună un tânăr, student la drept, secretarul federației, d. Robert Cosstile.

Deodată se ridică toată lumea în picioare, căci pe tribună apare figura unui om de-o statură mică, de-o vârstă mijlocie, cu o față ce exprimă în chipul cel mai strălucit inteligența franceză.

Charles Maurras deschide ședința. Dă cuvântul secretarului, care desvoltă o conferință asupra Ligii Națiunilor. Ridiculizează acțiunile neputincioase ale Societății dela Geneva, care este susținută de-o democrație maladivă a Franței.

Nu este puțin interesant să vă spun, că vorbitorul a fost des întrerupt de faptul că s'a stins de vreo trei ori lampa electrică. Știau toți că sunt manevrele democraților republicani, pentru cari erau pregătiți acești cameloți ai regelui, căci fiecare într'o liniște perfectă își lipia o lumânare de pupitru, iar oratorului i se aducea o lampă de petrol și ședința continua — (erau obișnuiți cu aceste mici piedici de ale adversarilor).

La sfârșit, — Charles Maurras — deschide discuția asupra conferinței și se ridică foarte mulți, cari deși studenți tineri, exprimă păreri bine formulate și bine simțite. Aproape tuturora le răspunde Maurras.

Din mijlocul acestei adunări se ridică un tânăr cam de vre-o 30 ani, ce-și spune calitatea lui de funcționar în colonii — unde amintește că este misionarul culturii franceze. Acolo însă, din cauza falsei democrații de azi a conducătorilor Franței, indigenii nu mai pot fi stăpâniți și interesele economice ale țării sânt știrbite. Singura mântuire este revenirea la regalitate. „Trăiască regele" iau fapt ultimele cuvinte.

Ședința se ridică cu strigătul: „Trăiască regele"— „Trăiască ducele de Guise".

La sfârșitul ședinței m'am prezentat — grație unui bun coleg francez, lui Charles Maurras, arătându-i dorința de a cunoaște spiritul Acțiunii Franceze. Cu multă bunăvoință mi-a pus la dispoziție literatura ce privește această grupare.

Dealtfel în Paris cunosc două librării unde găsești numai literatură asupra Acțiunii Franceze — regalității. In vitrină se află chipul ducelui de Guise, iar alături tabloul genealogic al familiei regale franceze.

In fruntea acestei mișcări stă lozinca revenirii la regalitate și naționalismul integral, pe care vor să-l întroneze în Franța. Săut contra formulei actuale a capitalismului, împotriva finanței internaționale și contra bogăției „anonime și vagabonde". Ei cred în necesitatea organizării producțiunii în chip corporativ, regional și național.

Dr. Cornel Todea

FRONTURI PLUGĂREȘTI IN MIȘCAREA DE DREAPTA

Atacurile ideologice, cele mai proaspete, ale presei noastre democratice, împotriva mișcării naționaliste, fluturâ „înaintea studenților sărace, a plugărimii istovită de muncă și a claselor muncitoare din fabrici și mine, afirmația turburătoare, despre neputința oricărei guvernări de dreapta să aducă vre'o deslegare a stării lor de trudă, fără nădejde într'un viitor mai drept și mai bun. In sprijinul argumentării lor bine calculate, gazetarii cu palate și venituri grase ai mizeriei proletare, însușindu-și sistemul greșit de-a judeca stările noastre politice după întâmplările din străinătate, arată căderea revoluției sociale încercată în Italia sub steagul fascist și în Germania sub lozincile lui Hitler. Urmarea, mult dorită, ar fi: înregimentarea studenților, plugărimei și muncitorimei în partidele democratice deținătoare exclusive ale cheilor îmbunătățirii stărilor sociale și economice din lumea'ntreagă. Acțiunea a și'nceput, prin manifeste și comitete în cercurile studențești și prin întruniri de fuzionare și colaborare, organizate, la sate, de partidele și blocurile socialiste și antifasciste. Centrele universitare Iași, Cluj ori București, ca și ținutul străvechi al Hunedoarei, au fost, în ultimele luni, câmpul de lucru al fruntașilor antifascisti, însărcinați cu organizarea în Fronturi populare a studenților și plugărimii luminate asupra nevoilor lor sociale-economice și asupra partidelor cari știu calea isbăvirii. Proaspeții leaderi ai studenților au descoperit necunoscutele nevoi universitare: cantine, cursuri, taxe, etc. și le-au înscris, îndată, în lista lor de revendicări: iar delegațiile antifasciste, democratice și populare au isbutit să lege de organizațiile lor fictive și ostenite, frontul puternic al plugarilor hunedoreni, dând aparență de partid unei întocmiri care a trăit tocmai fiindcă se ridicase împotriva cunoscătelor noastre „instrumente de guvernare", a căror conducători au încercat destul răbdarea și ascultarea cumsecade, a țăranimii române de prefutindeni. Lucrarea antifascistilor și democraților noștri s'a desfășurat nestingherită, fiindcă, lucru ciudat, nici în centrele universitare și, lucru mai puțin ciudat, nici în Hunedoara, ei n'au întâlnit semnele statornice și trainice ale credinței naționaliste și nici oamenii adevărurilor politice românești.

Lămurirea acestei absente o vom găsi judecând structura și orientarea din primii ani a organizațiilor noastre de dreapta.

Mișcare nouă, la începuturile desfășurării ei, mișcarea naționalistă din România, a pornit ca o protestare împotriva corupției, incapacității și înstrăinării păturei guvernante, adică împotriva nouăi noastre pături superpuse și a celor cari o susțineau, precum și ca o acțiune de apărare față de pericolul jidovesc. Purtată pe drumurile grele ale ascensiunii și biruinței de studențime și de câtiva intelectuali „adică de pături orășenești, deși a străbătut cu preotii și învățătorii și la sate, mișcarea naționalistă a avut multă vreme caracterul unui curent de opinie cu rosturi orășenești, care, prin asocierea și a unor grupări literare, se va mulțumi să propovăduiască platonice formule spirituale, renașteri morale și desbateri metafizice, la cari se va adăuga, pe plan economic și social, doar repetarea deceniță obicinuită a strigătului de luptă pe care și l-au însușit grupările s'udențești, pe vremuri, adică: „Jos jidanii".

Sub această înfățișare, mișcarea naționalistă nu era periculoasă pentru nimeni și viața se depăna, pentru toți, pașnică și liniștită, căci geamurile sparte nu mai speriau nici pe sensibilii redactori ai gazetelor trustului din Sărindar, iar discutiile de ideologie literară și polemicile metafizice prilejuiau prietenii calde, între taberele disputei, devenită conversație amicală. Devenise nesupărătoare chiar și latura economică a antisemitismului „acțiune care, după ce se arătase ca apărătoarea începuturilor românești în comerț ori industrie, se transforma într'o tabără de polemică verbală, pe tema înmulțirii jidanilor din țară și a nefastei acțiuni a presei jidănești.

Sub stăpânirea concepției care lăsa să stărue credința în rosturile unei

mișcări naționaliste a cărei singură datorie este acțiunea antisemită, lupta noastră luă, tot mai mult, caracterul unei acțiuni de opinie publică orășenească, de soluții juridice și măsuri administrative, luptă care nu ține seama de frământările adânci ale păturilor populare, cari trăesc problemele nu sub înfățișarea lor ideologică ori de texte de drept, ci ca dureri nemijlocite, ale omului care judecă cu gândul la copiii cari n'au ce mânca și la gospodăria rămasă fără vite și fără plug. Restrânse la'nceput la aderenții cari îi veneau din rândurile studențimii, profesorilor, avocaților, inginerilor ori comercianților dela orașe, organizațiile naționaliste au avut un caracter de mici partide burgheze, modeste în aspirații și fără îndrăsneala trebuincioasă unei primeniri din temelii de stări și oameni, structură pe care au luat-o și frunturile mai noui, din taberele naționaliste.

Dar toate acestea nu erau decât urmarea unei imprejurări întâmplătoare, ținând de greutățile firești ale unui partid care abia se organizează și de stilul de luptă de până acl al conducătorilor. Calculul politic și poate și neputința de a vedea bine lucrurile au hotărît pe ideologii de stânga să socotească o stare trecătoare a lucrurilor drept un viciu esențial al oricărei poziții naționaliste, susținând că nici o doctrină și nici o acțiune naționalistă nu poate aduce deslegări decât în ordinea spirituală și morală a vieții, fiindu-i închise căile schimbărilor economice și spirituale.

Intr'adevăr, încântați de descoperirea lor din urmă, ideologii presei de stânga uită, sistematic, faptul hotărîtor că isvoarele doctrinei naționalismului românesc stau în scrierile politice ale lui Eminescu, a cărui gândire puternică, îndreptată asupra realității istorice, psihologice și biologice a nației noastre, a arătat deslegările românești pentru problemele spirituale, economice și politico-juridice ale colectivității noastre naționale. Deasemenea, nu se ține seama de imprejurarea fundamentală că, revolutia românească, pentru care luptă mișcarea naționalistă din România, crește din frământări istorice mult mai vechi. Toate încercările de înfrângere a nedreptătilor sociale și a unei rânduieli economice, precum și toate încercările de preschimbare a întregii noastre așezări sociale, pentru organizarea unui stat nou, național prin categoriile sociale cari îl alcătuesc și cari îl stăpânesc și prin caracterul istoric al formelor lui de organizare, nu s'au făcut, aci la noi, niciodată altfel decât sub steagul de foc al unei răzvrătiri naționale.

Tradiția revolutionară a țăranimii ardelene, din câmpie, dela Olt, din Hațeg ori din Munții Apuseni, aduce, prin veacuri, până la noi, legea și porunca de neînfrânt a răsvrătirii pentru dreptate și stăpânire românească, pe pământul românesc. Tovărășia de luptă încheiată între plugarii din Hunedoara și „leaderii" unui fals democratism, tovărășie pecetluită, în numele unui trecut revoluționar ardelean, sub gurunul lui Horia, la mormântul Iancului, ascunde, nu numai iceană amăgire, dar și răstălmăcirea înșelătoare a unui trecut de lupte naționale ale Românilor ardeleni, pe care proaspeții prieteni ai țăranimii hunedorene nici nu-l înțeleg și nici nu-l pot înțelege. Pribegi pe drumurile pustii ale unui catehism politic fără nici o legătură cu năzuințele și aspirațiile noastre, nepotolitii agitatori ai atâtor lozinci potrivnice intereselor păturilor naționale românești adună pe plugarii ardeleni, la Tebea credințelor românești de totdeauna, ca să-i pună în slujba unor idei de împrumut și depărtate de nevoile noastre naționale, fără să țină seamă de imprejurarea că: nimeni nu s'a ridicat aci să lupte decât în numele nației și că nici Horia, nici Iancu n'au urnit la luptă legiunile Ardealului decât în credința adevărurilor permanente ale vieții românești, care a porunciț răscoală impotriva străinilor asupritori, pentru stăpânire românească. Povestea asta o spun, oricui știe s'o'nțeleagă, toți țăranii munților Apuseni și deasemenea și cei din Tara Hategului și din Hunedoara'ntreagă. Ea cuprinde, pentru oricine-i crescut în disciplina istorică a vieții românești, adevăruri de nesdruncinat. Si a'nțeles această stare de lucruri până și veteranul comunist Victor Aradi care, pornind, în 1913, să afle pricinile răscoalelor sociale din ținutul băilor de aur, a cunoscut în fapte și întâmplări, în viața oamenilor și în credințele lor, firul de otel al unei vreri românești, statornică și nestrămutată, care purta poporul pe drumurile mărețe ale luptelor pentru stăpânire națională.

Intre țăranii acestia, uitati de noi, s'au strecurat acum agitatorii unei „democratii" de proaspătă formă, propovăduind doctrina părăsirii conștiinței de neam și a părăsirii aspirațiilor naționale, în favoarea unei înfrățiri amăgitoare între „toate popoarele lumii", într'o vreme când „toate popoarele lumii" sunt într'o ariașă întrecere de afirmare și politică și economică. Noua încercare de amăgire a falsilor noștri democrați ne arată datoriile uitate ale mișcării naționaliste față de viața economică și socială a societății românești și față de clasele muncitoare ale statului nostru, îndreptându-ne spre o îndoită muncă, de cercetare și de acțiune practică, ca a'cuirile stângii să nu mai găsească fără apărare nici pozițiile teoretice și nici masele populare.

Ideologia politică a lui Eminescu, ca și cercetările, părăsite, de economie-politică ale lui A. C. Cuza, dau punctele de plecare ale unor lucrări de cercetare a nevoilor de azi, în ordinea socială și economică a vieții românești, iar școlile noui de sociologie românească, pregătesc elementele din cari se vor alege viitorii cercetători ai realității noastre sociale. Stă în puterea și în răspunderea mișcării naționaliste să hotărască lucrarea, orientată politic, a cercetării vietii românești, care să arate obiectivele actiunii naționaliste și deslegările ivite din imprejurări românești ale nevoilor noastre, de ordin spiritual și economic. Un program politic naționalist și o acțiune naționalistă, nu trebue să rămână în faza de pregătire, animată de lozincile unei revolutii etice, ci trebue să îmbrățișeze viața întreagă a națiunii străduind pentru ridicarea ei totală, adică și sufletească și economică, în forme juridice și politice naționale. Ideologia lui Eminescu a trasat liniile mari ale unui asemenea program și a unei asemenea doctrine.

Dar să nu fie lăsate părăsite satele, prada întâiului agitator care le caută prietenia. Să se'ndrepte spre ținuturile aspre ale Ardealului și spre satele largi ale Banatului și spre câmpia ceă largă a Dunării, solii și legionarii revolutiei naționale, care să le facă cunoscută dreptatea socială românească, pentru care trebue să luptăm aci la noi.

Octavian Neamțu

DESPRE ROMAIN ROLLAND

Viața oamenilor este adeseori influențată hotărîtor de un eveniment neașteptat, țâșnit ca o adevărată minune, care pecetluește sensul unei întregi existențe următoare: uneori scăpărînd din străfundurile unui *eu* narcotizat, lumina revelației definitive, alteori năpustind o conștiință pe o cale pe care greșit, o crede dreaptă. Acesta din urmă mai ales, mi se pare a fi cazul lui Romain Rolland.

Tânărul student pe atunci, de la „l'Ecole Normale", primește de la cel mai mare scriitor al vremii, Leon Tolstoi, un răspuns la scrisoarea pe care i-o trimisese, fără prea mari speranțe de altfel. Gloria — pentrucă era desigur o glorie să fii în corespondență cu Tolstoi — îl face să descifreze printre rânduri, nu atât un adevăr netăgăduit, ci o orbitoare dorință de a asculta și a lua de bun ceiace i se spunea. În înflăcărarea vârstei cu prea puține primăveri, voluminosul plic al unui mare geniu, nu cântărea atât ca o rezolvire, mai mult sau mai puțin justă, a unei probleme, ci, mai mult, ca un neclintit decalog, pe care ți se pare inutil a-l interpreta și normal a i te supune.

Scriitorul acesta a început să cunoască viața, într'o țară învesmântată în doliul unei recente înfrângeri. Franța nu suporta ușor amintirea bătăliilor pierdute, care-i smulseseră odată cu o splendidă cunună de glorii, Alsacia și Lorena. Cetățenii celei de a III-a Republici, trăiau sub teroarea acestui trecut, prea puțin îndepărtat pentru a fi uitat și prea crud pentru a încerca să-l uite.

In epoca aceasta de doliu național, aceștia au încercat făurirea unui ideal, cântând măreția viitorului apropiat, în care rușinea trecutului va fi spălată printr'o sdrobitoare revanșă. Realizarea provinciilor pierdute, a fost pentru Barrès izvor de inspirație; defetismul morbid al cumplitei epoci de descurajare generală a fost rana pe care cărturarii acelei Franței au căutat să o vindece cu fierul roșu. Paul Bourget, Jules Lemaitre, Paul Claudel, Jean Maurèas, iar apoi Charles Maurras și Léon Daudet sunt cei ce au ridicat frunțile prăbușite către cerul unei apropiate senînătăți. Efortul tuturor minților luminate ale veacului apare astăzi, din perspectiva câtorva decenii, ca o minunată îmbinare de forțe, convergând spre același țel, ca o impresionantă cavalcadă pornită în cucerirea unui patrimoniu înstrăinat.

Nu au lipsit fără'ndoială spiritele negative. In vremea celebrei afaceri Dreyfus, când două tabere adverse rezumau nu numai atitudini de moment, ci afișau concepții bine stabilite, ideologii diverse au combătut dârz în numele lor.

Aceștia erau Emile Zola, Julien Benda, Lucien Herr, Anatole France, Leon Blum, indivizi cari nu aveau nimic comun cu Franța, nici etnic, nici religios. „Afacerea Dreyfus, scrie Martin Many, a fost o tragedie națională, două moduri de a gândi, două feluri de a simți, era să zic *două popoare*".

Romain Rolland, hrănit de falsele principii ale senilității lui Tolstoi, aplicate prea strict unei existențe decepționate prematur, a trecut firește de partea dreyfusiștilor.

El nu caută să uite înfrângerea ci să o transforme în grandioare morală. Curioasă filosofie! Inutilă și descurajantă.

„O măreață înfrângere! strigă Olivier din „Jean Cristophe". Binecuvântat fie dezastrul!"

Iată o atitudine contrară aspirațiilor naționale, o dezintegrare din ritmul comun, care prefațau decăderea actuală a autorului în transă marxistă.

Opera cea mai cunoscută a lui Rolland, „Jean Cristophe" și cea mai puțin cetită desigur — acesta e tristul destin al cărților voluminoase și celebre — a fost concepută în turburarea acelor vremuri și publicată, pe măsură ce era scrisă, în revista pe care el însuși o conducea „Revue de la Quinzaine". Nu se poate spune că e o carte fără tendințe, oricât s'ar susține contrariul.

De naționalitate germană, Jean Cristophe vine la Paris, e încântat și decepționat în aceiaș timp de parizieni și în prietenia cu Olivier realizează înțelegerea perfectă a două suflete. Jean Cristophe reprezintă spiritul german în tot ce are mai bun. Olivier e chintesența spiritului galic. Unul sever, celălalt duios și impresionabil, formează un tot armonic, completându-se. Rolland încearcă prin prezentarea aceasta o posibilă, crede el, alianță materială și spirituală între Franța și Germania. Se pare că destinul acestui scriitor a fost să nu înțeleagă tendințele și aspirațiile epocii sale, să ignoreze pulsul țării, plutind cu mintea în stratosfera ireală a unor viziuni imposibile.

In clipa când francezii doreau așteptata revanșă, el crede naturală o simbioză la care se opuneau trecutul, caractere, năzuințî, spiritualități, sortite a forma un vesnic și vizibil contrast.

Credințele lui Rolland, convergând către o pace universală și o diulare a frontierelor într'un creșcând spirit de universalism, au dus fatal la acesată paradoxală apropiere. El își silește eroul principal să piardă obicelul de a spune „francez", „german", „evreu", unind arbitrar calitățile tuturor, contopindu-le într'un mare suflet „european".

„Numai naționalismul e de vină, că popoarele nu se înțeleg întotdeauna, spune Ștefan Zweig, întrpretând pe „Jean Cristophe", naționalismul, acest sentiment al eului colectiv.... pe care Nietzsche îl numea *boala secolului* și care îndepărtează popoarele unele de altele". Și constatările credincioșului biograf și exeget al lui Rolland, nu deviază de loc din linia de concepție a acestuia.

Evenimentele au avut însă grijă să confirme prezicerile lui Barrès și războiul cel mare a adus Franței provinciile, pentru care autorul celebrei „Colette Bandoche", nu încetase de a lupta. Iată deci cum o țară își urmează calea, presărată cu neprevăzute căderi și cu trudnice dar salvatoare izbânzi, nu prin jalnicele lamentații ale unor temători de viață, ci prin sufletul de fier al cărturarilor cari știu să gândească, dar să și conducă.

Ce a făcut Rolland pentru Franța? Tot timpul războiului a trăit retras la Geneva, de unde asista neputincios la prăbușirea întregei sale doctrine.

In timp ce scriitorii, filosofii și ziariștii lumii întregi, luptă prin scris alături de soldații lor, însuflețindu-le bărbăția generatoare de victorii și sacrificii, Romain Rolland vegetează la un birou al Crucii Roșii, clasând corespondența prizonierilor, comod instalat într'un oraș agreabil, unde bubuitul tunului nu-i poate atinge sensibilele timpane de pacifist.

Sperând să desolidarizeze pe marii creatori ai vremii, de acțiunea țărilor respective și să încerce înghebarea unei coaliții internaționale a intelectualilor anti-războinici, scrie lui Gerhart Hauptmann și lui Emile Verhaeren. Speranțele lui sunt însă repede spulberate de patriotismul celor doi soldați ai condeiului. Hauptmann îi răspunde indignat de atâta josnicie, susținând cu tărie acțiunea Germaniei, pe care el nu o putea vedea altfel decât dreaptă; Verhaeren, marele poet belgian, îi scrie rânduri pline de cea mai curată dragoste pentru neamul său năpăstuit:

„Cât de mult îmi iubesc acum țara, sau mai bine zis, acest morman de cenușă care e țara mea!" Accentele acestea patetice, sânt de o măreție pe care Rolland nu putea să o priceapă.

Nimeni nu-l urmează, nimeni nu-l ajută la construirea acelui spirit universal, pe care continuă să-l preconizeze vehement în diferite ziare interzise în Franța și vestejite sub dreptul dispreț al unui popor sănătos, cu judecata nesdruncinată de prăbușirile din jur.

Sub masca unui universalism umanitarist, nu e prea greu de descoperit comunismul lui Rolland.

Vintilă V. Caftangioglu

DEGRADAREA SCRISULUI

Sântem în toiul sezonului cărților de literatură. O recoltă agresiv de bogată, în ciuda hambarelor care stau goale, se varsă mereu în târgurile cele mai îndepărtate și nu e de mirare că, dela o vreme, cartea a început să se desfacă în hale ,alături de multe lucruri mărunte și inutile.

Romanul, cum se știe ține recordul, și-l ține pe bună dreptate, fiindcă el are o veche tradiție cu fascicolele zilnice ale lui Maraton Hertz. Cine încearcă să tăgăduiască rostul acestui sinistru negustor în dirijarea lecturii scrise — să zicem — în românește, face o imensă greșală. Cercetătorul literar obiectiv, va trebui să-i rețină numele, fiindcă altfel nu va putea explica motivul care a făcut ca o societate pe trei sferturi analfabetă, să prefere cu atâta pasiune cartea ce se chiamă roman.

El, samsarul acesta ingenios, care și-a asociat numele scump al lui Eminescu arsenalului său, ca să poată atenta mai liber și mai cu autoritate la morala publică, ne dă zi de zi doctrina lui despre frumos. Tipărește ce-i convine în toată ovia și menține cu patimă criminală la urma paginilor ofensate, numele mare dar continuu pălmuit al nefericitului poet care, cum se vede, a ajuns și patron de bordel. Asta e una din micile libertăți ale lui Hertz, de sigur făcută cu învoirea universităților și în aplauzele Academiei. Fiindcă, să recunoaștem: cu stafiile de conți, de baronese și haiduci pe care le scoate zilnic din pivnițele lui și le trimite la plimbare printre elevi și elevele de liceu, omul acesta ne-a dat, însfârșit, o concepție despre roman, în lipsa alteia mai bune, pe care zadarnic o așteptam dela esteții noștri. Ba, darnic cum e, (nimeni n'a împărțit gratuit mai multă hârtie tipărită de cât el), a furnizat rețelele sale și multora dintre scriitori.

Evident, nu e vorba aici de marii creatori, care au rupt din inima lor cărți ce vor rămâne să cinstească obrazul neamului. Ne gândim la cei mulți, la viermarul acela neastâmpărat, care se înmulțește mereu și luptă să înlăture cartea bună. Aceștia dau năvală să intre în sufletul nostru, să ne scuipe și să ne înfățișeze altfel decât sântem. O reclamă bine susținută și o tehnică, oarecum de calitate, îi scot în ferestrele librăriilor și sgomotul nu se mai termină. Alt geniu, alt creator de „artă pură" s'a ridicat nu știu din ce întunecimi ale mă-si.

Păi atunci să ne înțelegem, excrocheria este organizată în chip desăvârșit. Noi astăzi nu avem un critic serios de literatură Nu știu ce împrejurări nefericite, au făcut ca dela Maiorescu să rămânem fără un condei de autoritate, care să judece tot ce vrea să fie carte literară în țara asta. In schimb, avem mulți, foarte mulți băeți care fac cronici literare. Ei sânt specialiști în principiile de artă popularizate de Hertz și de alte case asemănătoare și sânt tocmiți să lesine în gazetele lor — și acestea numeroase, dezastruos de numeroase — oridecâteori pimnița blestemată săvârșește o nouă excrocherie. Așa ni se fură timpul și ni se fură banul. In dosul băeților șade în scaun de mitasă, mângâindu-și șezutul ,talpa-iadului, marele stăpân de uzină a literilor și brav absolvent a patru clase primare. El este Maiorescu zilelor noastre. Uneori, cu un picior și o mână paralizată, nu se mișcă totuși din postul lui de comandă și zâmbește șiret pentru toată misiunea, pe care nitr'adevăr și-o îndeplinește cu mare succes.

Dar excrocheria aceasta e un semn al prostiei noastre.

Mâine, cu siguranță, vom avea în catalogul tipăriturilor, pe toți jidanii noștri pământeni sau nepământeni — evident cu numele schimbate — și pe urmă vom fi înțeleși să le recunoaștem că ei ne-au făcut cultura. Nu vedeți că e ceva nemaipomenit cu neamul ăsta? Toți fiii lui sânt dați dracului: mari economiști, mari capitaliști și comuniști, mari ziariști, filozofi extraordinari, poeți și romancieri fără pereche, actori, etc.; pentru orice voiți, ei au capacitate în gradul superlativ. E deajuns să-și șteargă urdorile și să acopere conjuctivita ochilor, pentru ca, de îndată, fiecare să devină un om miraculos. Dar miraculele, ei le săvârșesc în umbră, cum vedeți, și dupăce au organizat toată rețeaua excrocheriei. Căci, observați, valorile acestea lipsesc din domeniile juridice, dela bară, dela tribunele retorice, din toate aceste locuri unde se cere puternică armătură intelectuală și unde ești obligat să-ți descoperi fondul în fața publicului, a cărui privire te obligă la răspunderi și la o linie care să nu fie strâmbă. Pentru aceste motive l-a refuzat și știința, al cărei caracter precis și documentar exclude speculațiile, dar mai ales înșelătorile lor.

Au rămas, așa dar, să ne scrie cărțile de recomandație ale sufletului nostru, cu alte cuvinte să facă opera cea mai de căpetenie. Bine, dar au făcut prea mult până acum. Noi sântem la început de drum și vrem să ne regăsim așa cum sântem.

Pan. M. Vizirescu

La „Hanul Ancuţii“ cu şorţ masonic

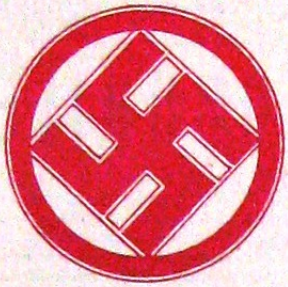

Zăbovind mai multe săptămâni prin ideologia cleioasă, ca o dără de vierme bubos, a masoneriei, Sfarmă Piatră, cu toată voinicia lui care a umplut basmul românesc, se scârbise şi-i venea leşin. De-aceea în ultimul număr şi-a odihnit avântul sub ceruri mai senine şi oricum, mai ale noastre. Dar cum d. Argetoianu 33, sau d. Mihail Sadoveanu — ah, de-ar fi murit Sadoveanu când îl mai puteam citi şi încă pe nerăsuflate ! — cum aceştia, sau poate altcineva, doar sunt atâţia ! ne zgândărase cu ameninţări boante, în care simţi cum zvâcnesc cele câteva nopţi de insomnie agitată în hrube sub teroare lui Sfarmă Piatră, unde, fiţi siguri, ni s'au numărat zilele, cum toate acestea ne-au aprins o românească revoltă, ne-am hotărît să izbim cu pumn de cremene în capiştea masoneriei româneşti şi a magnaţilor ei, chiar dacă ar fi să ne prăvălim de scârbă peste mizeria lor.

LA „HANUL ANCUŢII“

Aflasem în ultima vreme, că masoneria şi-a deschis o cârciumă în Bucureşti. Aproape că nu credeam. Dar am căutat-o, am găsit-o — vă asigur că tot ceeace este masonic se găseşte foarte greu — căţi şi de câte ori aţi văzut o cârlită ? — aşa dar am găsit-o, am văzut-o şi prin urmare cred. E într'un fund ae strada — Izvor 116 — la parter, căci la etaj, care riscă întotdeauna să fie mai luminos, masonii nu pot trăi, îi doare lumina. De aceea când soarele se va înfige mai adânc — fie chiar şi cu sila — în inima acestei ţări — masoneria îşi va pune coada pe spinare şi va căuta, înebunită, zările. Noi i-le vom arăta cu gest nebun de veac nou...

Primurmare aici şi-a deschis masoneria tarabă. Şi a botezat-o cu taină de cabală : Hanul Ancuţii... Ce e asta ? Da, aţi ghicit, e cârciuma lui Sadoveanu, marele scriitor român de pe vremuri — ah, de-ar fi plesnit atunci ! — care sparge mitul de cristal al visului, în care ne învăluise o clipă şi ne poftеşte astăzi, multiplicat în cheinerii lui, la o jumătate de vin.

In definitiv dacă-i patron de hrubă, dece n'ar fi şi de cârciumă. Sunt doar atâtea aderenţe între ele !

TRICOLORUL ÎNTRE BUTOAE

Rostogolite poate tocmai dela Iaşi, din pivniţele gospodarului Sadoveanu, împinse prin hartoape şi păduri, două butoae, cât doi bucegi, stau în capul vaselor în faţa hanului, de-o parte şi de alta a intrării. Deasupra celui din stânga scrie : „hanu Ancuţei“ cu caractere latine, iar deasupra celuilalt : „hanu Ancuţii“ cu caractere cirilice. Nu căutaţi un rost logic în acest fapt, căci aici totul se 'nchipue în spirit de cabală, acest catehism al absurdităţii criminale. Dar altceva vrem să spunem. Iată, deasupra acestor butoae spânzură, cu infinită tristeţe, tricolorul naţional, care nu e falnic şi aprins, cum ni-i drag să fluture pe de-asupra şi'n inima ţării, ci-i murdar şi zdrenţuit ca o obeală !

TAINA DE CABALA ŞI MISTICĂ SUBTERANA

Dar să trecem pragul... Mărturisesc că dacă aş fi singur aş renunţa. Am însă cu mine prietenie credincioasă un voinic cât bradul, care oricum mă încălzeşte. Căci la ora 4 din zi, cârciuma Ancuţii doarme adânc în taină, neagră. Înăuntru nimeni. Avem astfel timp să observăm că arhitectura vrea, deşi cu multă stângăcie, să imite interiorul templelor masonice. Astfel pornite din coloane greoaie, arcadele se apleacă în uşoară mlădiere bizantină şi apoi se curmă, repezite gotic în tavan. Din vârful retezat brusc al acestor arcade, închipuite în numeroase cupole aproape fără stil, spânzură candelabre cu trei braţe, mutate aici din sinagogă. Pe muchiile multe ale acestor cupole se împletesc curioase flori, care deocamdată n'au vrut să ni se spovedească. Ochii ne cad apoi pe sobă, o lespede închegată din cărămizi sparte, rezemată răsfăţat de peretele din fund, care cred că nu aparţine nici-unui stil din lume. Gura sobei... o poartă de cetate medievală.

Sub picior simţim o rezistenţă osvră. Intr'adevăr călcăm ne duşumea masonică, pe cărămidă roşie, săpată poate în ruinele templului lui Solomon... Hiram, zeul masonic, a fost doar zidar !

In jurul nostru o tăcere grea. Când să răvăşim şi cabalistica ornamentelor dene ziduri, hop tămpenia de boulean a unui chelner. Şi încă doi clienţi. Tot şvoni. Cerem câte-o cafea şi încercăm să-l descoasem pe chelnerul nostru. Nimic. Renunţăm, căci într'adevăr era un boulean. Sau poate, mai şiţi, vr'un câine credincios al gospodarului, cu lacăte fără chee pe suflet ? Oricum, chelnerul acesta e plesă care întregeste admirabil decorul cârciumii şi-l creşte... subteran.

In hanul Ancuţii totul, chiar şi tăcerea, merge în vârful picioarelor... suntem doar în templu !

O NECUVIINŢA MASONICA

Uitam cafeaua şi ţigările pe masă. Ochii n'-s furaţi de ziduri. In faţa noastră, la înălţime decentă — îmi ziceam eu — Majestatea Sa Carol II. Din românesc respect regal îmi propusesem să n'amintesc, în nici-un fel, de Vodă — căci mă dusesem la cârciuma aceea ca să o părăsc lui Sfarmă Piatră. Dar sub chipul bărbătesc al Măriei Sale spânzură ca o zgardă — masonii au întrecut margi-nile ! — un carton, pe care era scris ceva. Mă smuly din scaun şi sub ochii de zăvod ai chelnerului, rezemat acum de sobă, încerc să descifrez slova cartonului. Ei bine, acolo e cea mai drăcească infamie ! Ancuţa, care patronează spiritual această cârciumă, poftеşte pe Măria Sa la odihna şi băutura aprinsă ! Poftiţi, adica, la Hanul Ancuţii !

ŢARA IN CARCIUMA

Peretele din stânga noastră e împodobit cu emblemele naţionale, e aici toată mistica ţării — ţara toată : Zimbrul, Vulturul, Leul şi Delfinii. Ei şi ! veţi zice. Aveţi însă răbdare, căci zimbrul odihneşte speriat între o stea cu cinci colţuri, un soare şi o semi-lună; vulturul şi-a bloşdit aripile pe trei temple, sub tirania aceluiaş soare şi aceleeaşi semiluni, iar leul meditează pe-un pod cu trei picioare. Cel dela mijloc poartă un triunghiu echilateral, semnul perfecţiunii masonice. De-asupra tuturora e 'nfiptă ţiara masonică.

Pentru cine cunoaşte simbolica masonică şi pentru cine e familiarizat cu mistica hrubelor acestea au sensul următor: în Moldova masoneria ne bate cu pumnul în masă, în Muntenia lumina şi înţelepciunea masonică e în marş, iar Ardealul e invitat să intre în triunghiul perfecţiunii masonice. Că delfinii sunt neglijaţi — n'au nici-un semn masonic — înseamnă că Dobrogea e fără importanţă din punct de vedere masonic.

Şi ca să înţelegeţi mai bine aceste lucruri, răsfoiţi întâiu capitolul simbolicei masonice şi apoi... poftiţi la cârciuma noastră !

BIATA ANCUŢA !

Intuim apoi un tablou din dreapta. E o curioasă icoană masonică. Deasupra un cap — cu ţiară—legat la gură. (Doar masonii au până la 33 de lacăte la gură). E simbolul secretului. Din bărbie-i cade vertical o sabie. In stânga ei, un naiu şi un ciocan încrucişat cu o goarnă. In dreapta sâbiei, sus, o paletă şi câteva pensule; jos, o carte deschisă, probabil Protocoalele înţelepţilor Sionului, *sau poate* Talmudul.

Obosiţi de atmosfera aceasta cabalistică, dăm să plecăm. Dar în stânga tabloului amintit, mai jos, portretul Ancuţii. O stupiditate ! O gură schiloadă, un nas chinuit, un păr de câlţi şi o pictură idioată ! Şi notaţi, că 'n scăfârlia lui Sadoveanu, în care hrubele haue ca văzduhul în ghive, această Ancută vrea să fie întruchipare plină a romăncei. Căci asta a făcut Sadoveanu în toată opera lui : ne-a schilodit neamul.

LITERATURA ŞI RECLAMA

Gospodarul Sadoveanu e om practic şi istet. Ca să nu risipească un ban fără rost, n'a comandat fişe de reclamă la tipografie, ci s'a gândit să-şi răspândească opera pe pereţi şi prin colţuri. Se exaltează doar în ea atât de mult virtuţile crâşmare şi ale crâşmăriţei ! Da, da, Sadoveanu şi-a spânzurat opera pe pereţii hanului.

Am plătit şi am plecat.

Peste toate acestea cârciumarul Ancuţii e şi scump :

12 lei cafeaua !

Niţă Mihai

PROPORŢIE...

Din postul lui de foişor al Românismului „Universul“ a dat o nouă alarmă: „Fug capitalurile“. „Adevărul“, poate fiindcă Brauer are depozite în băncile elveţiene, poate fiindcă Blumenfel are şi el câţiva saci cu aur în Belgia, s'a simţit vizat şi a schelălăit.

„Adevărul“, fireşte, la apărarea evreilor, „a unei populaţii, cum zice el, de sute de mii de oameni dintre cari este probabil că cel mult unul la mie, la zece mii chiar, ar putea fi socotiţi în stare de a avea capital exportabil“...

Unu la zece mii?

Ei bine, să numărăm!

Număraţi numele şi sumele acestea din statele lunare ale „Magazinelor Unite de fierărie“ din Capitală, Calea Victoriei 116:

1. Herman **GOLDENBERG**, venit declarat: 150.000 lei lunar; 2. Max **AUSNIT**, 100.000; 3. Edgar **AUSNIT**, 100.000; 4. George **GOLDENBERG**, 50.000; 5. Alexandru **GOLDENBERG**, 50.000; 6. H. **GOLDENBERG**, 35.000; 7. Paul **Bernstein**, 25.000; 8. E. **Bernstein**, 25.000; 9. **Lipa Leventer**, 25.000; 10. **Solomon Leventer**, 25.000; 11. **Lupu Karniol**, 25.000; 12. **David Loebel**, 25.000; 13. **Iosef Segal**, 20.000; 14. **L Ungar**, 20.000; 15. **Gustav Fiedler**, 17.000; 16 **Adolf Gherberg**, 16.000; 17. J. **Goldenberg**, 12.000; 18. **Lazăr Fermo**, 12.000; 19. **Solomon Zogar**, 12.000; 20. **Carol Granbart**, 12.000; 21. **Martin Hafner**, 10.000; 22. **Elias Barad**, 10.000; 23. **M. Davidovici**, 10.000; 24. **Lazar Schwartzenberg**, 10.000; 25. **Ion Matecescu**, 10.000; 26. **Toni Herscovici**, 9.500; 27. **Rubin Schmilovici**, 9.000; 28. **David Weitman**, 8.000; 29. **Iancu Font**, 8.000; 30. **Betti Rozenblatt**, 7.500; 31. **Henri Iosefovici**, 7.000; 32. **Isac Solomon**, 6.500; 33. **Lucia Arguetti**, 6.500; 34. **Lotti Goldstein**, 6.500; 35. **Ana Gutman**, 6.500; 36. **David Bersinol**, 6.500; 37. **Simion Stolern**, 7.000; 38. **Iulius Nuselovici**, 7.000; 39. **Filip Blumenzweig**, 7.000; 40. **A. Laureanu** 6.300; 41. **Leo Wolfinger**, 6.300; 42. **S. Goldenberg**, 6.000; 43. **V. Bauer**, 5.000; 44. **D. Rezanstreiff**, 5.000; 45. **I. Rozenberg**, 5.000; 46. **F. Berger**, 5.000; 47. **N. Sava**, 5.000; 48. **Doris Abramovici**, 5.000; 49. **Lupu Rene**, 4.500; 50. **Adolf Kramer**, 4.500; 51. **Rosela Ludmer**, 4.500; 52. **Iosef Butnariu**, 4.500; 53. **Mimi Abramovici**, 4.000; 54. **Luca G.** 4.000; 55. **I. Roda**, 3.500; 56. **Sorana Grunstein**, 3.500; 57. **Samuel Welovetz**, 3.500; 58. **C. Dincă**, 3.500; 59. **Rasm Islamovici**, 3.500; 60. **Bairam Codrievici**, 3.500; 61. **Stefan Niţescu**, 3.500; 62. **Sandor Biro**, 3.500; 63. **Ilie Bica**, 3.300; 64. **Tache Marin**, 3.200; 65. **Ion Balas**, 3.000; 66. **M. Herscovici** 3.000; 65. **Simion Lebel**, 3.000; 68. **Iosef Lazăr**, 2.500; 67. **S. Bemaior**, 2.000; 68. **Iosef M.**, 2.000; 69. **A. Panait**, 2.000; 70. **C. Arsene**, 2.000; 71. **A. Grădişteanu**, 1.500; 72. **Ilie Chipriot**, 1.000; 73. **Iacob Leibovici**, 1.000.

Ei, toţi unu la zece mii?...

In această pagină de „documente" SFARMA PIATRA, scoate săptămânal de urechi pe ambuscații rotativelor și pe șampionii trădării de neam. Cu o justă obiectivitate îi lăsăm, cum vedeți, să vorbească singuri, fiindcă acesta este mijlocul cel mai comod să-i confruntăm cu propria lor murdărie! Opinia românească, amnezică, de obiceiu, e rugată să nu treacă ușor peste aceste coloane.

Democrațiile apusene și România

Timp de doi ani, „democrațiile apusene" au dus o campanie stăruitoare pentru a determina intrarea României în acțiune.

Presa franceză, când mângâia, când amenința: diplomații exercitau toate mijloacele de persuasiune și de... seducțiune; conferențiarii și agenții de tot soiul mișunau prin țară: actualul prim-ministru francez, în jurnalul său, nu se sfia să ne înjure grosolan, pentru că nu voiam să ne înhămăm la „carul civilizației", și nu găsea decât pe un singur „european" în toată țara românească... pe d. Take Ionescu.

In sfârșit, au reușit. România a intrat în lagărul Înțelegerii, — a intrat pentru „a adăoga o verigă la lanțul care să sugrume Puterile Centrale".

Discursurile oamenilor politici și articolele din presa Înțelegerii desfășurau pentru marele public planul grandios al unui atac concentric asupra Austro-Ungariei:

„Doctorul Brusilov", „les armée du généralissime Iliesco", Sarrail, Cadorna, pornind din cele patru puncte cardinale își dădeau întâlnire la... Viena!

Se știe ce rezultate au avut aceste planuri mărețe.

Brusilov nu numai că nu era în măsură de a continua ofensiva, dar rușii au fost goniți din Galiția și Bucovina: Sarrail nu s'a mișcat și acum e vorba ca armata lui să fie retrasă din Salonic; Cadorna a dispărut, iar armatele lui abia se mențin între Piave și Brenta; „le généralissime Iliesco face strategie la Paris, iar o parte din armata română, dacă trebue să credem telegraful, se luptă nu știm unde, sub comanda lui Kaledin...

S'ar părea că „democrațiile apusene" față de aceste rezultate ale intervenționii României, provocată de ele, ar fi trebuit să aibă puțină remușcare.

Cu atât mai mult, cu cât astăzi nu mai e taină pentru nimeni că la Paris și Londra se știa bine că alt rezultat, al intervenționii noastre nu putea fi. Acolo se știa și situația armatei lui Brusilov ca și a lui Sarrail.

Din procesul Paix-Séailles, rezultă în adevăr, că atunci când România declara războiu, generalul Sarrail primea un ordin, care îi interzicea orice ofensivă!

Presa franceză atacă cu vehemență pe „trădătorii" Stürmer și Polivanov pentru că documentele publicate la Petrograd ne destăinuesc, că miniștrii ruși priveau cu satisfacție la nereușita planurilor noastre... „interesele României, nefiind compatibile cu interesele Imperiului rus".

Dar România, a fost trădată numai de Rusia?

Nu e însă o trădare a împinge o țară în războiu făgăduind colaborarea armatei din Salonic, despre care se știa, că nu poate face nimic?

Lacrămile de crocodil în care sunt astăzi muiate ziarele din Paris și Londra, ajung pentru a liniști conștiința „democrațiilor apusene"...

Atitudinea lor actuală față de situația disperată a armatei din Moscova, aruncă o lumină și mai urâtă asupra acestor jelanii.

„Democrațiile apusene" nu-și pot face iluzii asupra stării reale.

La Brest-Litovsk delegații ruși încheie un armistițiu pentru întreg „frontul de uscat între marea Neagră și Baltică". Pe acest front, stă și armata română. Dar nu numai că ea nu ia parte la tratative, ci pe cât se pare, comandanții ruși nici nu s'au grăbit să o înștiințeze despre încheerea armistițiului. Cel puțin comunicatul român aduce la cunoștință armistițiul numai pe baza comunicatului german.

Iar dacă se va încheia și pacea ce ar putea face armata noastră dacă România nu ar adera la pace?

Să lupte împotriva Puterilor Centrale și a Rusiei reunite? Cetitorii noștri, cunosc concertul din presa franceză: „L'Homme Libre", „Le Gaulois", „La Victoire", „Le Temps", — rând pe rând și toți împreună se

vaită de „tragedia României", recunosc neputința aliaților de a ne ajuta, dar... sfătuesc armata din Moldova de a se retrage în... Ucraina. Acelaș văicăreală ipocrită în presa engleză.

Am în fața mea importantul „Times" din 8 Dec. a. c., care singur ajunge pentru a caracteriza atitudinea aliaților din Apus.

Când e vorba despre situația concretă pe frontul român, titluri și subtitluri senzaționale: „Victim of russian action", „A tragic dilemma".

Și ce perspective de ajutor se dau în același timp victimei?

In discursul său celebru, publicat în același număr, Sir E. Carson, după o profunziune de complimente și consolațiuni, poate spune numai: „Vom face tot ce se poate pentru a ajuta România nu ar adera la pace?

Nu trece o zi fără ca noi, (consiliu de război) să nu discutăm ce am putea face pentru a ajuta pe brava noastră aliată"...

Iar articolul de fond, după ce anatemizează pe maximaliști, încheie: Până ce Rusia nu-și va veni în fire (!) aliații pot da României prea puțină nădejde la un ajutor imediat, dar ea poate conta pe aliații săi, precum și ei contează cu încredere pe ea"...

Dacă cu încrederea lor, armata română nu va bate pe ruși, germani, austrieci, turci, bulgari...

Ceiace e mai rău prin toate aceste asigurări de „încredere" răsbate amenințarea pentru cazul de defecțiune!

Nu e această atitudine mai monstruoasă decât toate „trădările" lui Stuermer sau Polivanov? A cui e adevărată „victimă" România?

Țara aruncată în războiu împotriva intereselor sale, înfrântă și sfâșiată, părăsită de singurul aliat care îi putea da un ajutor eficace, trebue să continue lupta numai ca să „fixeze" puțină vreme aci câteva divizii germane.

Eroismul sălbatec al campionilor pentru „dreptate și democrație" ajunge la un adevărat canibalism, când România este îndemnată la sinucidere prin sprijinul pe care l-ar da armatei antirevoluționare a lui Kaledin.

Poate fi o trădare mai caracterizată? Această atitudine însă este în logica lucrurilor.

„Democrațiile apusene" au fost trădătoare când s'au aliat cu Țarul Nicolae al II-lea. Ele au trădat prin aceasta interesele civilizațiunii, fiindcă victoria lor ar fi însemnat triumful despotismului pe continent.

Au trădat și România, chiar prin faptul că am îndemnat-o să se arunce cu un dusman de moarte.

Au trădat-o când au aruncat-o în acțiune știind că va fi învinsă. O trădează și acuma o asasinează cu premeditare, silind-o să stăruie „până la sfârșit" în această acțiune de autodestrucțiune.

Au o singură circumstanță ușurătoare: complicitatea marilor patrioți și bărbați de Stat ai României.

C. Stere

Din „Lumina", 23 Decembrie 1917.

TOCURILE

Dacă femeia e tirana, bărbatului, moda îl răzbună căci ea tiranizează la rândul ei femeia. Pentru a fi la modă, nimic nu e prea greu femeii, și cum moda e un izvor nesecat pentru multe industrii, interesul acestora este să o varieze mereu — așa că moda e ca toți tiranii, (cu toane).

Și mai are ceva comun cu tirania: nu e totdeauna în toate mințile.

La cucoane, moda merge din creștetul capului și până la tălpi. Chiar și tocul e supus modei.

De câți-va ani, el devine tot mai înalt. Actorii antici, umblau, când apăreau pe scenă, pe tălpi înalte, — pe coturn cum se zicea.

Femeea modernă măsoară scena lumei, umblând pe tocuri înalte. E o adevărată acrobație cum se ține pe picioare și cum pot umbla. Dar nimic nu-i prea greu dacă moda vere. Că piciorul se prăpădește cu asemenea instrument de tortură, — ce importanță are?

Am fost odată la Woerishofen. Acolo, o știți de sigur, toată lumea umblă desculță, în sandale. Ai ocazie să faci un adevărat studiu de picioare — dela picioare princiare până la acelea ale comunei burgheze. Fără teamă se poate spune că nu există un picior de femee întreg, nediformat. Și cauza? Ghetele sucite și mai cu seamă tocurile înalte. Dar nu numai picioarele suferă depe urma tocurilor înalte. Aceasta-i acum lucru stabilit. Academia de medicină din Paris s'a ocupat chiar de problema aceasta.

Doi savanți, d-nii Quenn și Maxime Menard au studiat-o cu amănuntime și au supus rezultatul Academiei de medicină.

„Ca plată pentru o cambrură mai tare a piciorului — au conchis ei — pentru o micșorare aparentă a lui pentru o mediocră mărire a taliei, călcâiul înalt aduce, prin deplasarea centrului de gravitate fiziologic, turburări în grupurile mușchiulare ale piciorului, mușchi ale căror contracțiuni se fac în mod absolut anormal.

Urmează neregularități în fenomenele nutriției al căror sediu sunt aceste părți muschiuloase și o supărătoare influență asupra circulației sângelui în general"

Dar Academia de medicină se poate demena ori cât, ea nu va convinge pe nimeni.

Numai un leac ar exista: făuritorii modei să demodeze tocul înalt. Au făcut ei și alte minuni mai mari.

B. Brănișteanu

Din „Lumina"

N.R.—B. Brănișteanu, alarmat de situația dificilă a germanilor pe front dela 18 Decembrie 1917, începe să scrie, cum vedeți, articole nepolitice...

Abonamente la

„Sfarmă - Piatră"

Lei 300 pe an, 175 pe 6 luni

Note, polemici, înfierări

D. „docent" Ghiață la parchet

Povestea „neregulilor" dela ziarul „Unviersul", înventată pentru efect parlamentar de deputatul Petre Ghiață, prins în afaceri veroase, începe să ia o întorsătură amuzantă. „Universul" a reclamat parchetului pe calomniator, ceeace calomniatorul n'a făcut față de „Universul" care i-a demonstrat banditismele în averea statului și l-a arătat ca pe un tâlhar în văzul țării. Băiatul prefectului demis, vă amintiți, se mulțumise, drept apărare, să fâlfâie la Cameră niște foi cumpărate dela escrocul Baboianu. Astea trebuiau să... dovedească frauda dela marelui ziar. Somat să le arate, nu le-a arătat. Somat să le depună, nu le-a depus.

„Universul" s'a adresat justiției. Dar calomniatorul, invitat întâia oară, nu s'a prezentat; invitat a doua oară, nu s'a prezentat. Parchetul, firește, prezintă inconveniente...

Aci, oricum, nu se mai poate lătra irresponsabil ca la tribuna Camerei.

Și invitațiile codului penal sânt buclucașe. De aceea Petre Ghiață preferă să nu le dea curs...

Fals doctor, fals docent universitar, — a, își închipue cumva „Universul" că va isbuti să-l convingă pe gâzarul Ghiață să se predea voluntar parchetului? Cum, adică nădăjduesc conducătorii marelui ziar că Petre Rickett va veni dela sine în fața carcerii și va recunoaște: „Da domnilor, așa e: legați-mă!?".

Ocnașii

Foaia contrabandiștilor sovietici ne injură imbecil și trivial, ca la ușa templului. Nu pricepem de ce.

A, poate fiindcă am scris aici „viața de basm și de aur a fraților Honigman"?!

Mda!... bine, am scris-o, e drept, dar e incompletă... Am uitat, într'adevăr, să pomenim acolo unele lucruri esențiale biografiei celor doi ocnași, ca de pildă: 1) bătaia dată de d-na Ciucurescu lui Emil D. Fagure la Sinaia, 2) ordinul de expulzare dat de siguranță contra lui Albert D. Honigmann, 3) focurile, 4) spânzuratul, 5) etc. etc.

Să ne mulțumească ocnașii așa, dacă vor, dar după ce vom termina.. Că o să vie și asta!

D. Mironescu, șeful unui guvern de dreapta!

„Lupta" fraților Dillinger stăruie pentru formarea unui guvern chiar de dreapta, prezidat de d. G. G. Mironescu, fostul vice-președinte al partidului național-țărănesc.

D. Mironescu, care este un om respectabil și bătrân, — atât de bătrân încât acum câțiva ani, fiind ministru de externe, dăduse ordin unui înalt funcționar al legației noastre din Paris să-i aducă zilnic iaurt și supozitoare la sanatoriul unde se internase! d. Mironescu ar trebui, el cel dintâiu, să-și interzică numele în foaia pe care o patronează, fiindcă nu i se face absolut nici un serviciu.

Stim, frații Honigmann sunt datori recunoștință d-lui G. G. Mironescu, fiindcă el este cel care i-a scos din ocnă și din afacerea galoșilor sovietici; dar tocmai de aceea fostul prim-ministru ar trebui să-i oprească pe acești odioși contrabandiști să-l mai amestece în aranjamentele lor, fiindcă, oricum, pare suspect. Și apoi, încă odată, d. Mironescu este un om respectavil și bătrân....

Poetul Crăcănel din nou la Național!

Victor Eftimiu a isbutit să-și etaleze iarăși tava cu peltele dramatice pe scena Teatrului Național. Cum e posibil? Nu e oare d. Lapedatu ministrul teatrelor? Și, dacă nu ne înșelăm, nu e același domn Lapedatu care, acum opt ani, vrea să-l bage la răcoare pe aventurierul ăsta balcanic, fiindcă sfeterisise cinci milioane în trei săptămâni cât fusese director al Operei din Cluj? Victor Eftimiu, scăpat atunci prin urechile acului masonic, a scris o carte teribilă (crede el!) intitulată „Liberalii". Nu sânt și-acum aceiași „liberali" mutați în rahatul literar al crăcănatului poet?

Și nu e ăsta tot ăla cu telegrama de solidarizare cu ungurii iredentiști? Unde sânt sancțiunile, d-lor liberali?

Ctitorii României

Cei mai mari români ai timpului nostru, pedagogii severi ai vieții publice, cerberi înverșunați ai granițelor țării și, firește, propovăduitori ai cinstei integrale, — asta, mai ales! — sunt, cum se știe, ziariștii din strada Sărindar.

Ei, cu urechile dilatate pe cerul românesc și cu picioarele în călimări, sunt pur și simplu niște eroi. E grav, ce vă spun, dar așa e! Și sunt cu atât mai eroi, cu cât ei comit zilnic operă constructivă de proporții grandioase, fără ca să-și denunțe numele. Sunt va să zică niște eroi modești.. Dar țara vrea, fără îndoială, să-și cunoască ctitorii.

Uite-i:

„DIMINEAȚA" și „ADEVARUL": Costică Graur (semnează și C. L. Flavian)—Avrum Brauer; Grigore Graur—Ghers Brauer; B. Brănișteanu—Burăh Braunștein; S. Labin (semnează I.) Samiel Labin; Dr. Y grec—Iosif Glücksmann; Em. Pauker—Șmil Pauker; I. B. Florian—Iosif Blumenfeld; Brunea Fox—Filip Braunner; Dinu Dumbravă—Em. Riegler; F. Dima—Fux Dima; V. Godeanu—Saul Goldenzweig; Barbu Lăzăreanu—Barbu Leiser; E. Marghita—Orvin Osterzetzer; A. Munte—Alter Bergman; A. Sandu—Aron Schuldmann; H. Soreanu—Hary Schor; O. Chendea—Osias Kendler; Ana Kanarache—Rifca Brauner; E. Deleanu—Moritz Edel; Scrutator—Kalman Blumenfeld.

LUPTA: Emil D. Fagure—Șmil David Honigmann; Albert Honigmann; H Tăriceanu—Leon Hartman; Gh. Millian-Maximin (semnează și Deșcă) — Mendel Grimberg; Miron Grindea—Moise Grinberg; George Silviu—Sami Goliger.

„Aetas aurea"

Ultimul număr din „le Journal de Moscou", apărut cu prilejul sărbătorirei anului nou sovietic, vine cu o pagină întreagă de fotografii, care reprezintă perechi dansând, câte o femee mai bine îmbrăcată, petreceri în jurul pomului de Crăciun, fețe vesele, — toate numai riset, numai cîncet, numai poezie.

In fața acestor documente incontestabile care ne prezintă risul în U. R. S. S. ca pe o erupție vulcanică, ca pe o eclipsă epocală de soare, ca pe un eveniment cosmic, și având în vedere că printre poze nu vedem nici un surghiunit, nici o execuție în massă, nicio ființă pocălită de foame, nu putem să nu fim corecți și să nu exclamăm sincer ca niște burghezi proști ce sântem: ce rai, ce fericire, domnule! Uraa!

Ing. Ciuley, georgist și francmason

Din drama putredă a Titei Cristescu se pare că nu a rămas nimic neîncolit. Viața intimă a moartei, banditismele plăpumarului-tată, șurubările avocatului Mișu Ionescu-Gregorian, toate secretele promiscuității aceleia morale a eroilor de alcov au fost adulmecate, jefuite de reporterii ziarelor și svârlite la lumină prin presă. Inginerul Ciuley, în special, a fost pur și simplu lacerat. Nici o murdărie, nici o pasiune, nici o taină din capriciile lui de drăngălău și de elefant, nimic ce pare că n'a mai rămas în el necunoscut până acum.

Și totuși...

Portretul armăsarului Ciuley nu a fost publicat în întregime. Lipsesc din el linii esențiale, cari compun pe Ciuley omul public. Așa, de pildă, el e unul din intimii d-lui George Brătianu și ai d-lui Atta Constantinescu, fiind frunțaș georgist. El n'o întreținea numai pe Tita, dar vărsa milioane și partidului din care făcea parte. El a donat ziarului „Mișcarea" o tipografie completă în str. Cobălcescu nr. 29.

Lucrurile acestea, ziarele, ca să fie imparțiale și complete, nu trebuiau să le omită.

Apoi s'a omis încă ceva. Ing. Ciuley este mare maestru de ceremonie, francmason gr. 33, în marea lojă națională a d-lor Pangal și C. Argetoianu. El este finanțatorul principal al lojei.

El aranjează acolo costisitoarele banchete rituale. El a contribuit cu un milon lei la achiziționarea imobilului Katz din str. Câmpineanu 45. El are, în sfârșit, milioane și milioane investite în francmasonerie!

De ce nu au fost date publicității și datele acestea?

Aud?

Conflictul dintre Uruguai și Soviete

Conflictul diplomatic dintre Soviete și Uruguai se menține în formele grave și totodată amuzante dela inceput.

La nota de disculpare a ministrului U. R. S. S., din care am reprodus unele pasagii caracteristice în numărul nostru trecut, guvernul din Montevideo a răspuns în termeni categorici, menținându-și acuzațiile inițiale contra legației ruseștí că 1) a trimis bani prin cecuri revoluționarilor din Brazilia și 2) a organizat în Uruguai o vastă rețea de nuclee comuniste pentru subminarea siguranței statului.

Ministrul sovietic, Minkine, se obstinează, însă, pe prima sa poziție. El a remis ministerului de externe uruguayan la 30 Decembrie o nouă notă explicativă, pe care „Journal de Moscou" o publică in extenso.

Ea este de o cutezanță uimitoare, incercând să scuze acțiunea revoluționară a Kominternului și să legitimeze amestecul legației bolșevice în politica internă a Uruguaiului ca un... privilegiu de drept internațional.

La această nouă și insolită intervenție, „Journal de Moscou" nu se jenează să arate răspunsul drastic pe care A. Minkine l-a primit din partea ministrului de externe uruguian și care e conceput în palmele următoare: „Vă fac cunoscut că îmi pare deplasat să intru cu Dv. în discuțiune asupra temeiurilor cari au dictat deciziunea, în virtutea cărela relațiile diplomatice între cele două țări ale noastre au fost rupte".

Și ministrul U. R. S. S. nici după această replică de o violență, într'adevăr, surprinzătoare în manierile diplomatice, nici până acum nu a părăsit Uruguaiul.

El trebue să aibe, oricum, un foarte sovietic obraz.

Tot Paprocki

Agentul Paprocki, funcționar la consulatul polon din București, continuă să lucreze nestingherit printre tineretul nostru naționalist. El scrie acum la aproape toate gazetele de dreapta dela noi, dându-se drept reprezentant al unui așa zis tineret naționalist polon.

Naivii cari se fac instrument în mâinile vistavoiului Antoine Paprocki, ar trebui să știe că în Polonia naționaliștii și în special antisemiții îndură o prigoană crudă, organizațiile lor sânt dizolvate și ziarele suprimate de guvern. Or, prietenul Paprocki nu e altceva decât un prepus al guvernului dela Varșovia, în speță al d-lui col. Beck și el lucrează aici după sugestiile d-lui Miroslav Arciszewski.

Dar, fiindcă sânt lucruri mai grave decât acestea pe care le putem scrie subt regimul stampilei verzi, cerem guvernului nostru să examineze dacă nu e cazul ca spionul Paprocki să fie expulzat.

„Mișcarea" atacă

„Mișcarea", foaia inginerului Ciuley și a d-lui Atta Constantinescu, atacă mișcarea naționalistă, fiindcă șefii ei sunt... neserioși.

Bine, A. C. Cuza, Goga, ăștia, așa sunt ei...,

Dar n'ar putea să ne spună organul amantului Titei Cristescu în ce constă seriozitatea d-lui George Brătianu?

In afară, firește, de republicanism!

Cazul Ciuley la lojă

Marți 14 Ianuarie marea lojă națională a ținut un convent restrâns și secret subt prezidența venerabilului Jean Pangal. Frunțașii masoni au discutat timp de 5 ore cazul fratelui: Ing. Ciuley.

S'a decis ca loja să facă uz de toată influența sa pentru ușurarea situației amantalului Titei Cristescu.

Comuniștii francezi

Intre 22 și 25 Ianuarie se va ține la Lyon al treilea congres al partidului comunist francez. Vor lua cuvântul Marcel Cachin, Thorez, Jean Renaud și Jacques Duclos.

Congresul va hotări conduita partidului în alegerile generale din primăvară și va distribui fondurile electorale.

„Candide" ne informează că șefii comuniștilor din Franța au primit din Moscova instrucțiuni ample în legătură cu reuniunea dela Lyon și dispozițiunile de urmat în campania electorală. Sovietele au trimis de asemenea și fondurile de propagandă, care se cifrează, după „Candide" la cinci milioane franci.

O lămurire

Avocatul Mișu Gregorian, care are acum o vastă circulație în scabroasa afacere Tita Cristescu, nu este rudă în niciun fel cu av. Al. Gregorian, directorul acestei reviste. De altfel cumnatul frumoasei curtezane se numește, pe numele său adevărat, Mișu Gr. Ionescu.

Ionescu și-a adăogat pseudonimul „Gregorian", spre a semna apoi simplificat și scandalos: Mișu sau Mihai Gregorian.

Sfarmă Piatră

SITUAȚIA ANGLIEI IN MEDITERANA

Dați o mână de ajutor unui sărman!
(Guerin Meschino)

ANUL NOU IN FRANȚA

1936. — Eu am rezistat: e rându' tău.
(Je suis partout)

MARIANNE. Iată, mi-a înflorit cactusul... Dar cum!
(Kladderadatsch)

AMICIȚIA FRANCO-SOVIETICA

Un document din 1900 care, puțin modificat, e valabil și în 1936...
(Je suis partout)

Complotul iudeo-sovietic contra păcii.
(Judenkenen)

HERRIOT. — Este, poate, un etiopian?...
(Candide)

SCANDALUL NAVAL

O navă neengleză în Mediterană!?
S'o dăm afară!! (Guerin Meschino)

Pe pantă... (Gringoire)

MARELE CIRC DELA GENEVA

Sau povestea sancțiunilor... (Guerin Meschino)

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL", BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU, 23—25